LIETUVIŲ DIENOS

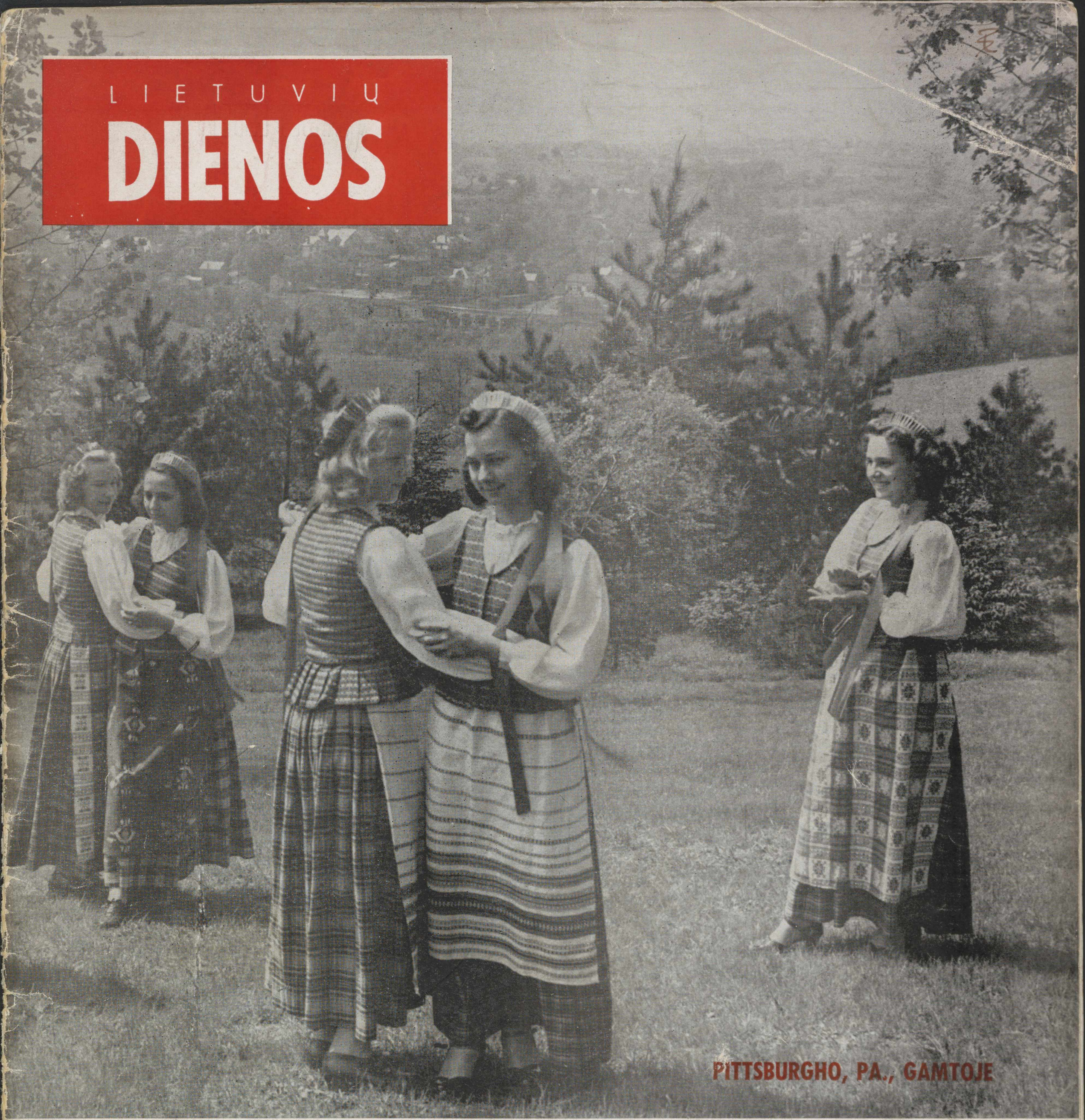

PITTSBURGHO, PA., GAMTOJE

THE LITHUANIAN DAYS

JANUARY, 1950

1950 M. SAUSIO MEN.

1950 M. SAUSIO MEN. JANUARY, 1950

Nr. 1 No. 1

TURINYS

CONTENTS

Gen. St. Raštikis, KARAS AR TAIKA 3
NAUJAME BARE, Redakcija 4
ALT AKTUALIEJI RŪPESČIAI, pasikalbėjimas su Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininku Leonardu ŠIMUČIU 5
V. Bakūnas, KLAIPĖDA — LIETUVOS GIBRALTARAS 6
VINGIUOJA MELSVOS UPĖS, Lietuvos partizanų daina 7
A. K., KONSULO DR. J. J. BIELSKIO SUKAKTUVĖS 8
J. J. Bielskis, PIRMĄJĄ LIETUVOS ATSTOVYBĘ AMERIKOJE STEIGIANT 9
B. Rutkūnas, AMŽIAIS DRAUGE, eil. 9
P. Orintaitė, LIETUVA, eil. 10
KAIP ĮSIKŪRĖ IR GYVENA
EMILIJA ŠLIAKIENĖ 11
Vyt. Seirijis, DAŽNAM ŽINGSNY SUTIKSI LIETUVĮ 13
PAŽANGA VISAIS ATŽVILGIAIS 14
L. V., 500 LIETUVIŲ KOLONIJA 14
FLORIDOJ 300 LIETUVIŲ ŠEIMŲ 16
ENGLISH SECTION
"LITHUANIAN DAYS" IS BORN 17
LITHUANIAN ART EXHIBIT 18
THE LITHUANIAN THEATER IN CHICAGO 18
KRYŽIAI, a fragment of novel by V. Ramonas 19
LOOKING AROUND CALIFORNIA with Peter Bogin 20
LOS ANGELES K. OF L'ERS 22
MISCELLANEOUS 22

Juozas VITĖNAS ..... Redaktorius / Editor
Milton C. STARK ..... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section
Povilas PUZINAS ..... Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS ..... Administratorius / Business Manager

Redakcijos atstovai / Assistant Editors — A. BARONAS, Chicago, Ill.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo incialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarely those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"
"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

PRENUMERATA metams — $3.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00.
SUBSCRIPTION $3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00.

GARBES LEIDEJAI

Asmenys, kurie laikraščio naudai paskyrė didesnę sumą, laikomi Garbės Leidėjais.

Pirmoji Garbės Leidėja yra
EMILIJA ŠLIAKIENĖ,
gyv. Los Angeles, California

GARBES PRENUMERATORIAI

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.
KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.
JOHN BARDY, Chicago, Ill.
VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y.
J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.
KUN. V. ČIŽAUSKAS, Los Angeles, Calif.
FLORENCE KORSAK, Los Angeles, Calif.
KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.
ZIGMAS KRUMINAS, Los Angeles, Calif.
PREL. M. L. KRUŠAS, Monrovia, Calif.
FRANK MASON, Montrose, Calif.
B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.
PROF. K. PAKŠTAS, Pittsburgh, Pa.
JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.
ALGIS REGIS, Los Angeles, Calif.
KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.
KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.
ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.
FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.
FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.
BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.
KAZYS SUROMSKIS, Phoenix, Ariz.
D. TARVID, Altadena, Calif.
S. TIKNIS, Los Angeles, Calif.
JUOZAS URBONAS, Los Angeles, Calif.
J. ZALGA, Chicago, Ill.
F. ŽUKAUSKAS, Los Angeles, Calif.
P. JANKIEWICZ, Huntington Park, Calif.

GERB. SKAITYTOJAMS

pranešame, kad visiems buvusiems "Kalifornijos Lietuvio" skaitytojams bus siunčiamos "LIETUVIŲ DIENOS". Tikime, kad mūsų padidintas laikraštis visiems patiks, ir todel, kai tik pasibaigs jų prenumerata, vēl ją pratęs.

Nauja prenumeratos kaina yra $3.00 metams.

Administracija

LIETUVIŲ
DIENOS

Dariaus-Girėno Posto Amerikos lietuviai legionieriai paraduoja Chicagoj, Ill. / Darius-Girėnas Post of Ame rican Lthuanian legionaires parading in Chicago, Ill.
PR. URBUČIO NUOTR.

KARAS ar TAIKA

GEN. ST. RAŠTIKIS

Pasibaigė neramūs 1949 metai ir sausio 1 dieną žmonija įžengė į naujuosius 1950 metus. Tai reiškia, kad gyvename jau 20-jo amžiaus antrajame pusamžyje, ir iki 2000 metų teliko vos 50 metų. Naujojo pusamžio pradžioje kiekvienas klausia, kas bus toliau, ką likimas skirs visai žmonijai ir kryžiuojamai lietuvių tautai. Ateitis mums nežinoma, ir būtų tuščias dalykas užsiimti pranašystėmis. Tačiau, prisiminę praeitį ir dabartį, galime padaryti vieną kitą išvadą ir apie ateitį.

Bukarešto universiteto profesorius Hubertus Pella 1948 metais apskaičiavo, kad per paskiausius 3500 metų pasaulyje buvo 8.000 "amžinosios takos" sutarčių. Šiandien pasauly yra net 17.000 įvairiausių taikos organizacijų (1913 m. tokių organizacijų buvo 43.00, 1915 m. – 46.000, 1919 m. – 21.000). Tai rodo, kad geriausieji žmonių protai ir jautriausios širdys siekia ne karo, bet taikos. O ką rodo pats gyvenimas? Istorija sako, kad nuo 1500 metų prieš Kristų iki šių laikų buvo tik 270 taikos metų, o per visą laiką, t. y. per 3179 metus, žmonės tai vienur, tai kitur kariaudavo. Nuo 1600 metų, t. y. per pusketvirto šimtmečio, buvo net 1.800 kautynių, o nuo 1800 metų, t. y. tik per pusantro šimtmečio, karuose žuvo net apie 60 milijonų karių, neskaitant civilinių gyventojų.

Taip tai buvo praeityje. O ką matome dabar?

Antrasis pasaulinis karas pasibaigė, tačiau to karo sukurti židiniai dar iki šiol ne visur užgeso. Kraujas dar liejasi ir Lietuvoje ir Kinijoj ir kituose kraštuose. Didieji karo veiksmai pasibaigė 1945 metais, o šiandien, t.y. praėjus jau beveik penkeriems metams, dar nepasirašytos net taikos sutartys nei su Vokietija, nei su Japonija, nei su Austrija. Didieji sąjungininkai laimėjo karą, tačiau taikos jie negalėjo sukurti, o kai kur ją net pralaimėjo. Taikai išlaikyti buvo įsteigta pasaulinė Jungtinių Tautų Organizaciją. Bet ir joje atsirado du priešingi frontai, ir ta organizacija liko bejėgė pasauliui sutvarkyti. Ten susidarė tokia padėtis, apie kurią vienas diplomatas yra taip pasakęs: "Jei susikibs dvi mažos valstybės, tai įsikiš JT (UN) ir tada bus galas karui; jeigu kuri nors iš didžiųjų valstybių užpuls kurią nors mažąją valstybę, tada bus galas tai mažajai; o jei tą mažąją valstybę užstos antra didžioji valstybė, tada bus JT galas, o tuo pačiu galas ir pasaulio taikai".

Pasakyta sarkastiškai, tačiau labai vaizdingai ir teisingai.

Negalėdamos susitarti, didžiosios valstybės pradėjo ginkluotis tokiu mastu, kokio pasaulis iki šiol dar nebuvo matęs. Atominiams ir kitiems ginklams įsigyti dabar jau neužtenka milijonų, bet skiriami jau net milijardai aukso dolerių bei rublių. Dabar vėl suaktualėjo senasis romenų šūkis: "Si vis pacem, para bellum" (jei nori taikos, ruoškis karui). Bet tas šūkis yra labai vylingas, nes pagaminti ginklai nemėgsta rudyti.

Žodis " karas" nėra pigi priemonė žmonių nervams padilginti. Žmonija nenori karo, tačiau pacifistų skelbiama amžinoji taika yra tik graži svajonė. Prieš kelis šimtus metų gyvenęs filosofas Leibniz yra teisingai tvirtinęs, kad amžinoji taika yra tik kapuose. Kol pasauly yra dideli interesų priešingumai ir kol kartojasi jėgos politikos tragedija, tol kartosis ir karai. Churchillis Fultone yra pasakęs teisybę, kad įsibėgėję įvykiai gali pasidaryti nebepriklausomi nuo politikų valios. Tas reiškia, kad gali susidaryti tokia padėtis, kada politikai, ir norėdami taikos, nebematys kitos išeities, kaip tik reagavimą ginklu.

Didieji karai pasauly galėtų išnykti tik tada, kada arba visi šios žemės žmonės liktų geriausiais taikos angelais, arba kada, pažabojus per didelį atskirų tautų nacionalizmą ir apkarpius atskirų valstybių suverenumą, visoje žemėje būtų įsteigta tik vieną visos žmonijos valstybė arba stipri jungtinė visų valstybių sąjunga. Kadangi pirmoji galimybė tuo tarpu yra tik utopija, lieka vienintelis kelias - viena valstybė arba pasaulio jungtinės valstybės. Žmonijos istorijos raida kaip tik tuo keliu ir ei-

Naujame Bare

Statistika rodo, kad žmonės iš Amerikos Atlanto pakraščio smarkiu tempu keliasi į Pacifiko pakraštį.

Su šiuo bendru Amerikos gyventojų kėlimusi kasdien į šią Amerikos sritį atvyksta vis daugiau ir lietuvių.

Lietuvių skaičiaus padidėjimą Pacifiko pakrašty aiškiai rodo jų organizacinės bei apskritai visuomeninės veiklos sustiprėjimas. Jis taip pat atsispindi ir lietuviškoje spaudoje. Prieš ketverius metus čia pradėjęs eiti, iš karto rotatorium spausdinamas, "Kalifornijos Lietuvis" išaugo į mėnesinį laikraštį, kuris, galima sakyti, veikiai praaugo Kalifornijos ribas. Delto buvo nutarta pakeisti laikraščio vardą ir jį dar labiau paversti iliustruotu laikraščiu (magazinu), kuriame atsispindėtų visos Amerikos lietuvių gyvenimas.

Tokiu budu LIETUVIŲ DIENOS nepadidins Amerikos lietuvių laikraščių skaičiaus, nes eis vietoj "Kalifornijos Lietuvio", o savo pobudžiu, kaip iliustruotas magazinas, apimąs visos Amerikos lietuvių gyvenimą, bus bene vienintelis tokios rušies lietuvių laikraštis.

Mums atrodo, kad paveikslu, foto nuotrauka galima gyvenimą daug aiškiau ir suprantamiau parodyti negu tiktai spausdintu žodžiu. Delto mes didžiausį dėmesį kreipsime į iliustruotumą, stengdamiesi pavaizduoti ne tik organizacinį Amerikos lietuvių veikimą, bet iškelti ir parodyti taip pat ir eilinio, paprasto lietuvio kasdieninį gyvenimą

Žinom, kad šis uždavinys yra nelengvas. Tam reikia ne tik tinkamų bendradarbių, bet ir nemažai lėšų. Vienai redakcijai jį įvykdyti neįmanoma. Todel mes nuoširdžiai kviečiame visus lietuvius į talką. Kas gali, prašomi mus paremti savo nuotraukomis bei kitokiais paveikslais, straipsniais ir įvairiais aprašymais. Kam tai neprieinama, tas kviečiamas buti skaitytoju ir paremti mus savo prenumerata bei kitais budais.

Tikim, kad bendromis jėgomis Amerikos lietuviai gali turėti neblogesnį iliustruotą magaziną, kokių amerikiečiai turi anglų kalboj. Toks laikraštis iš savo pusės sustiprins musų lietuvišką dvasią ir vaizdais parodys ne tik mums, bet ir kitiems amerikiečiams musų gyvenimo budą ir jo grožį.

REDAKCIJA

na. Bet tai yra kruvinas kovų ir karų kelias. Šios gigantiškos evoliucijos kelyje karai darosi retesni, bet kas kartas vis didesni. Juk prieš daug šimtų metų Hanoveris kariavo prieš Brandenburgą, Šotlandija prieš Welsą, Florencija prieš Neapolį, Amerikos šiauriniai štatai prie pietinius štatus, Maskva prieš Novgorodą, vieni Lietuvos kunigaikščiai prieš kitus tokius pat savuosius kunigaikščius. Šiandien tai jau neįmanoma. Pasibaigusiame pasauliniame kare jau vokiečių, italų ir japonų blokas kariavo prieš slavų ir prancūzų bei anglosaksų blokus. Dabar einama dar toliau - prie karo tarp atskirų kontinentų. Paskutiniu laiku vis labiau ryškėja gal jau paskutinis pasaulio susiskirstymas tik į du blokus, vadovaujamus Jungtinių Amerikos Valstybių ir Sovietų Tarybų Sąjungos. Abu šie galiūnai kaip tik ir siekia paskutinio tikslo - vienos pasaulio valstybės, nors kiekvienas jų įsivaizduoja ją visai kitaip. Be ginkluoto susirėmimo tai neapsieis, ir prie jo milžinišku mastu ir moderniško tempu ruošiamasi.

Kyla tik vienas klausimas - kada? Tuo tarpu dar niekas negali tiksliai to žinoti. Jei mums pavyktų dabar pasižiūrėti į slapčiausias generalinių štabų geležines spintas Maskvoje ir Vašingtone, tai rastume ten labai įdomių ir tikslių planų bei projektų, tačiau visą pasaulį dominančios tikslios datos apie naujo karo pradžią tikrai dar nerastume, nes ji paprastai būna pačių politinių įvykių eigos nustatoma.

Įvykiai rutuliojasi, ir nors pasaulis ir nenori karo, bet audra kada nors bus. Dvi penkiakampės žvaigždės, raudonoji ir baltoji, turės susikibti, jei prieš tai viena iš jų nekapituliuos be mūšio prieš antrąją.

Tokių perspektyvų akivaizdoje nepasiduokime vien tik jausmų galiai ir nedarykime per greitų išvadų bei neapgaudinėkime savęs mūsų pačių sukurtomis arba iš šalies mums primestomis iliuzijomis. Senoji išmintis sako, kad Dievo malūnas mala iš lengvo, bet smulkiai. Žmonijos istorija yra patvirtinusi šią tiesą jau daugeliu įvykusiu faktų. Mūsų Tėvynės likimas per paskutinį dešimtmetį ir jos ateitis yra ne atskiras istorinis faktas, bet tik viena grandis didelėje ir sudėtingoje visų pasaulinių politinių įvykių grandinėje. Tad jei norime, kad likimo malūnas smulkiai sumaltų viską, ką jis turi sumalti, ir kad iš to istorinio proseso susilauktume ne šiaip sau paviršutiniškai, bet tikrai gerai ir visai teisingai išspręstų bylų, neužmirškime ir tos sąlygos, kuri sako, kad tas malūnas mala pagrindiniai, bet per daug neskubėdamas. Taip, Dievo malūnas mala iš lengvo, bet smulkiai. Tai stiprina mūsų tikėjimą į laimingesnę mūsų tautos ir valstybės ateitį ir kartu ragina mus būti kantriais, nes didelės problemos dažniausiai sprendžiamos ne dienomis ir mėnesiais, bet metais.

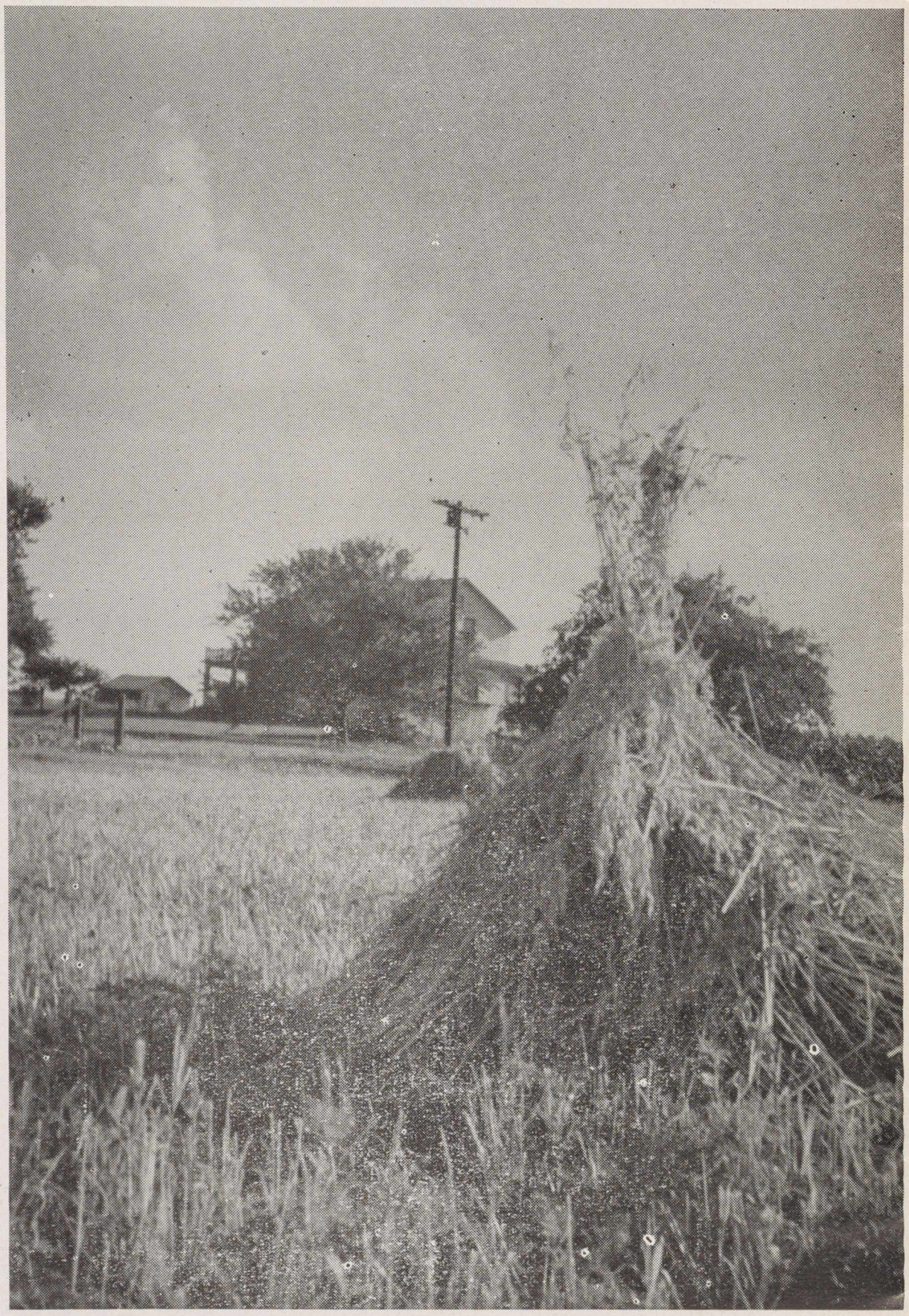

Labdarių ūkis prie Chicagos, Ill. / Farm of the Lithuanian Charities Society near Chicago, Ill.
PR. URBUČIO NUOTR.

ALT AKTUALIEJI RŪPEŠČIAI

PASIKALBEJIMAS SU AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS PIRMININKU LEONARDU SIMUCIU

LEONARDAS ŠIMUTIS, Amerikos Lietuvių Tarybos Pirmininkas / Leonard Šimutis, President of American Lithuanian Council.

Amerikos Lietuvių Tarybos vyriausios vadovybės perrinkimo proga "L. Dienų" redaktorius kreipėsi į jos pirmininką *L. Šimutį*, prašydamas pasisakyti aktualiais lietuvių gyvenimo klausimais. Nors p. L. Šimutis yra labai apkrautas įvairiais darbais, tačiau mielai sutiko atsakyti į jam pastatytus klausimus.

— Kokie yra šiuo metu aktualiausi naujai perrinktos ALT Valdybos darbai bei uždaviniai?

— Tarp daugelio kitų uždavinių šiuo metu ALT laiko pačiu svarbiausiu - daryti spaudimą į U. S. vyriausybę ir Senatą, kad greičiausiai ratifikuotų Genocido Konvenciją, kurią priėmė Jungtinės Tautos. Tai konvencijai veikiant ir mūsų kova prieš lietuvių tautos naikinimą bus sekmingesnė. Konvencijai galiojant, turėsime daugiau pagrindo statyti reikalavimų tiek JT, tiek atskiroms valstybėms, kad imtųsi greitų ir griežtų priemonių sulaikyti tautos žudymą. Antruoju šiandien aktualiu reikalu laikau išreikalauti iš U. S. vyriausybės transliuoti lietuvių kalba programas Lietuvon. Pirmuosius žygius į "Voice of America" vadovybę ALT Vykdomasis Komitetas jau yra padaręs.

— Ar nemanot, kad butų naudinga ALT uždavinius daugiau išplėti lietuvybės išlaikymo ir lietuvių kulturos ugdymo srityse?

— Ateity gal ir bus galima lietuvybės palaikymo ir lietuvių kultūros ugdymo srityse šis tas ALT ribose dirbti. Tuo tarpu patriotinės lietuvių grupės yra susitarusios ALT-oje rūpintis išimtinai Lietuvos laisvinimo reikalais. Baugu, kad bekibdami į kultūros ugdymo darbus nesusipyktume ir tuo bendro lietuvių darbo kovoje del Lietuvos laisvinimo neapardytume. Aš manau, kad visi tie darbai, kuriuos ALT dabar dirba, daug prisideda ir prie lietuvybės išlaikymo Amerikoje.

— Kaip vertinate praėjusio Amerikos Lietuvių Kongreso pasisekimą ir kokių konkrečių rezultatų po jo pajusta Lietuvos laisvinimo atžvilgiu?

— Visuotinio Amerikos Lietuvių Kongreso atgarsių visur girdime: ir U. .S valdžios departamentuose, ir šio krašto bei užsienio spaudoj, ir net JT kai kurių valstybių delegacijose. Mat, Kongresas efektingai pademonstravo Amerikos lietuvių vienybę ir atnaujino ryžtą vesti Lietuvos išlaisvinimo kovą iki pergalės. Su tokiu nusistatymu demokratinės valstybės negali nesiskaityti.

— Kas naujo ALT santykiuose su VLIKU?

— Santykiai su VLIKU buvo ir yra geri. Jie dar labiau pagerėjo ir, sakyčiau, sustiprėjo po VLIKO vadų - prel. M. Krupavičiaus ir min. V. Sidzikausko atsilankymo Amerikoje ir pasitarimų su ALT Vykdomuoju Komitetu.

— Kaip šiuo metu atrodo Lietuvos vadavimo padėtis ir ko butų galima tikėtis šiame reikale?

— Lietuvos vadovimo darbas vedamas tomis pačiomis priemonėmis kaip ir pirmiau. Buvo ir yra panaudojamos visos progos, kokios kur atsiranda Lietuvos nepriklausomybės klausimui iškelti, dadartinei jos padėčiai nušviesti ar šiaip mūsų tautos vardui pagarsinti. Ko šiame galima tikėtis - yra didelis klausimas. Tiksliai į jį atsakyti reikėtų paanalizuoti visą tarptautinės politikos raidą ir laukti, kaip bus sunormuota Europos, ypač Vokietijos politinė padėtis. Juk su tuo ir Lietuvos likimas yra tampriai surištas. Džiugu tačiau konstatuoti faktą, kad visose demokratijų sostinėse dabar žymiai palankiau pradedama atsižvelgti į Lietuvos reikalus.

— Kaip bus su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizavimu Amerikoje?

— Šiuo klausimu tuo tarpu nieko neturiu pasakyti. Amerikos Lietuvių Kongresas pavedė ALT jį studijuoti. Bet ligšiol ALT jo dar nesvarstė. Jį svarstys, bet kaip išspręs, nesiimu pranašauti.

— Kaip vyksta įvairioms lietuvių gru-

pēms bendradarbiauti ALT-oje?

— Grupių bendradarbiavimas tuo tarpu eina sklandžiai. Juo esu patenkintas ir tikiuosi, kad nė viena iš grupių, įsijungusi į ALT, nedrįs ardyti bendro Lietuvos laisvinimo darbo. Reikalas yra už viską didesnis ir svarbesnis. Tikiu, kad kiekvieną vienybės ardytoją visuomenė pasmerktų.

— *Kokie butų Jusų pageidavimai Amerikos lietuvių tautinėj ir kulturinėj veikloj?*

— Pageidavimų turiu daug. Jų ir "jaučio odon" nesurašytum. Pirmoj vietoj reiktų visiems lietuviams - ir seniems ir naujiems ateiviams, taip pat ir čia gimusiems - įsijungti į lietuvių parapijas, organizacijas ir draugijas, prenumeruoti bent vieną gerą lietuvišką laikraštį ir žurnalą, panaudoti kiekvieną progą pačiam tautiniai ir kultūriniai stiprintis ir visur garsinti gerą lietuvių tautos vardą. Juo mūsų visuomenė bus tautiniai sąmoningesnė, kultūriniai stipresnė ir vieningesnė, juo geriau jai seksis vesti kovą del Lietuvos teisių į laisvą, nepriklausomą ir demokratinį gyvenimą, - baigė pasikalbėjimą ALT pirm. L. Šimutis.

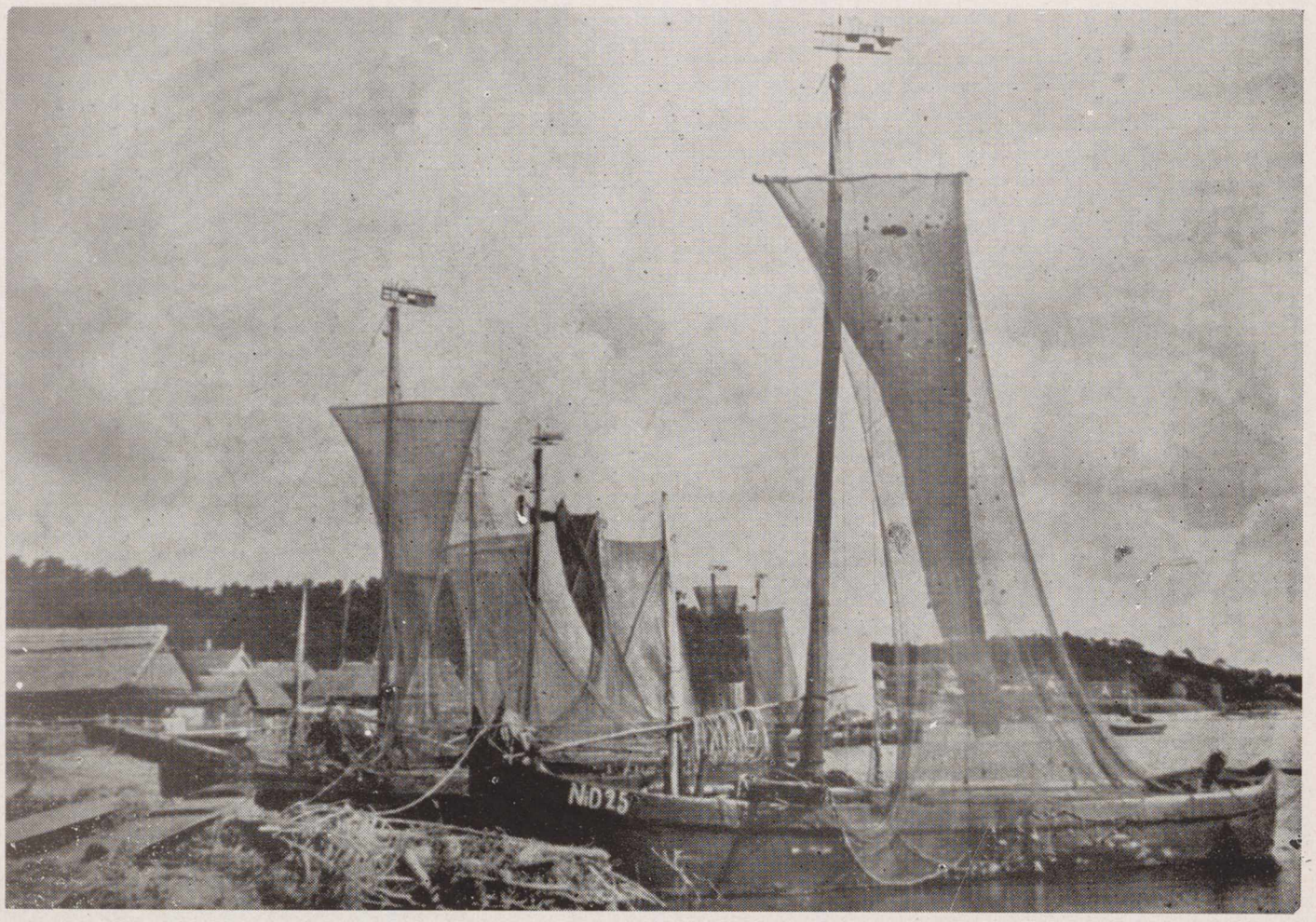

Nidos žvejų laivai / Boats of Nidas' fishermen.

KLAIPEDA LIETUVOS GIBLARTARAS

1923.I.15 — 1950.I.15

V. BAKŪNAS

Ne visos teritorinės problemos buvo išspręstos taikiu būdu po pirmojo pasaulinio karo. Viena iš tokių buvo Klaipėdos problema, kurios sprendimui teko imtis ginklo. Vokietijai pralošus karą, Klaipėdos kraštą, jo statutą garantavus Didžiajai Britanijai, Prancūzijai, Italijai ir Japonijai (visi anuometinės Tautų Sąjungos nariai), laikinai valdė prancūzai. Signatarų tuolaikinė politika Klaipėdos krašte nerodė simptomų, kad Klaipėdos kraštas greitu laiku galės būti grąžintas Lietuvai, gi vietos vokiečiai, po karo pradedančios atsigauti Vokietijos inspiruojami ir remiami susilaukė gražių pasekmių paversti kraštą vėl kuo ne Vokietijos teritorija. Šitai matydami vietos lietuviai nerado kitos išeities kaip griebtis ginklo ir tuo būdu klausimą išspręsti sau palankia prasme. To dėka 1923 metais sausio 15 d. lietuvių sukilėlių buvo užimtas visas Klaipėdos kraštas su Klaipėdos miestu ir uostu - po 700 metų vokiečių viešpatavimo tame krašte jis vėl buvo grąžintas Lietuvai - Klaipėdos uostas atgavo savo tikrąjį, naturalų užnugarį.

Dar 1882 metais vienas iš žinomojo vokiečių laikraščių Klaipėdoje "Memeler Dampfboot" redaktorių rašė, kad Klaipėda be Lietuvos - šulinys be vandens. Tuomi buvo pasakyta didelė tiesa, nes Lietuvai pradėjus šeimininkauti Klaipėdoje, pamatėme patys, kas buvo Klaipėda anksčiau ir kuo ji virto būnant vieninteliu Lietuvos išėjimu į platųjį pasaulį - į plačiuosius vandenis.

Vokiečių laikais Klaipėdos uostas buvo visai nežymus Rytprūsių žvejų uostelis, kuriame be žvejybos laivų buvo ir po kelis šimtus nedidelių būrinių laivų, išveždavusių iš Klaipėdos miško medžiagą. Visos kitos prekės eidavo per Dancigo ir Karaliaučiaus uostus. Taip, pav., 1913 metais į Klaipėdos uostą įplaukė 789 jūros laivai su vos apie 400.000 BRT, 1919 m. - 449 laivai, 1923 m. - 652 laivai. Gi jau 1924 m. įplaukė 694 jūros laivai su 755.074 BRT, 1928 m. - 824 laivai su 1.325.833 BRT, 1937 m. - 1371 laivas su arti 1.500.000 BRT. Šios kelios skaitlinės leidžia palyginti, kokiais sparčiais žingsniais kilo Klaipėdos uostas, jam esant Lietuvos valdžioje.

Iš nežymaus Vokietijos žvejų uostelio per trumpą laiką pasidarė vienu

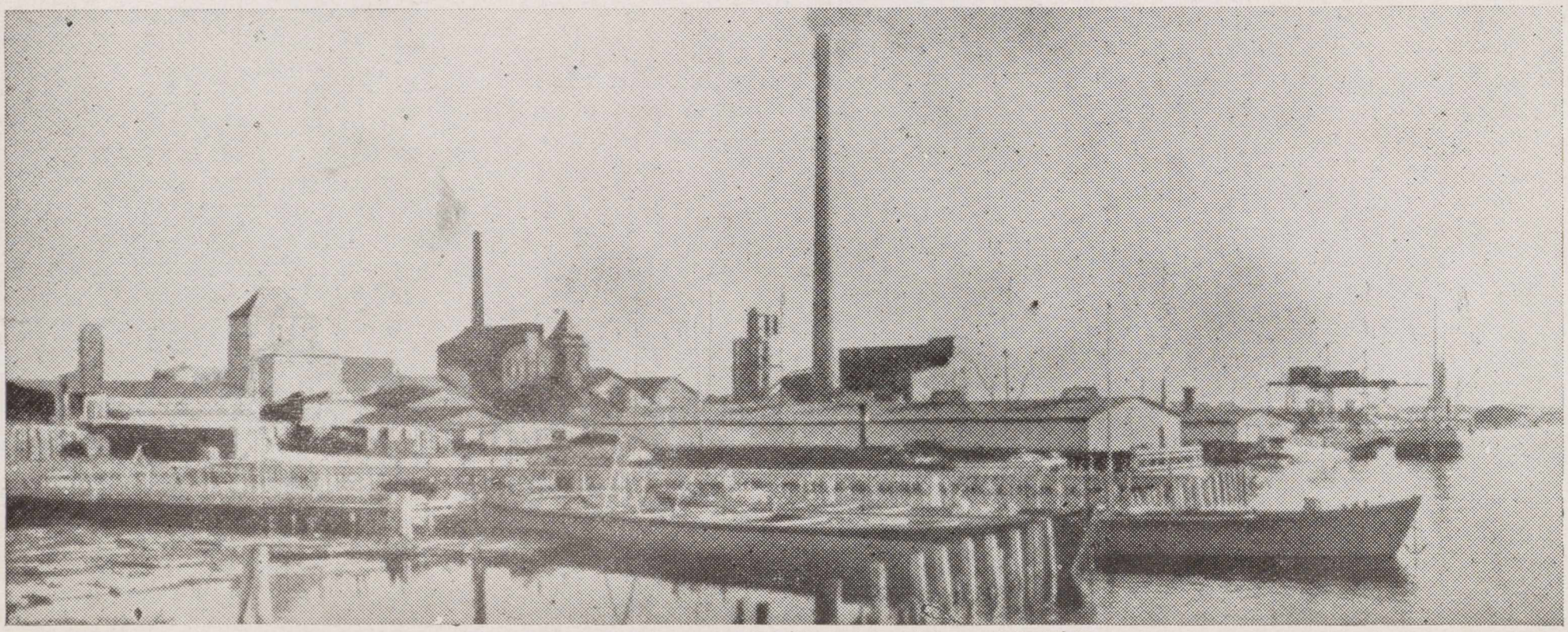

Klaipėdos uostas / Port of Klaipėda

geriausiai augančių uostų Baltijos pajūry, nes Klaipėda buvo raktas į Lietuvos ekonominę laisvę ir todel Lietuva nesigailėjo lėšų uosto plėtimui ir tobulinimui. Iki 1939 metų Lietuva šiam tikslui išleido arti 50.000.000 litų. Paskutiniaisiais metais per Klaipėdos uostą ėjo apie 80% Lietuvos importo - eksporto, ir tai rodo, kokia reikšmę Klaipėda turėjo Lietuvai. Iš Klaipėdos mums buvo atviri visi keliai į platųjį pasaulį. Tai prisimins ir arti 2.000 Amerikos lietuvių, kurie lankydami savo senąją tėvynę į Lietuvą atvyko tiesioginui keliu per Klaipėdą.

Mūsų santykiai su Vokietija nei jokiais laikais nebuvo geri. Reichas del politinių priežasčių dažnai varžydavo mūsų prekybą su užsieniu, apsunkindamas tranzitą per Vokietiją. Tokiais atvejais padėtį išgelbėdavo Klaipėda, per kurios uostą mes aplinkiniais keliais, nors ir tolimesniais, savo prekes galėdavome pristatyti pirkėjui. Kaip pavyzdį, tiesiog kuriozą, galima nurodyti atsitikimą, kai vokiečiai nesutiko praleisti tranzitu mūsų rugių į Čekoslovakiją - jie buvo čekams pristatyti labai tolimu keliu - jūros keliu iš Klaipėdos į Triestą, ir iš ten traukiniais į Čekoslovakiją. Ekonominiu atžvilgiu toks "biznis" nepelningas, bet politiniu naudingas, nes sutartis buvo laiku išpildyta. Nesunku todel suprasti, kad Klaipėda mums buvo lyg D. Britanijai Gibraltaras, laiduojanti mums laisvą išėjimą į pasaulį. Kad taip iš tikrųjų buvo, mes pajutome jau 1939 m., kai Hitlerio armija užėmė Vokietijai visai nereikšmingą teritoriją su Klaipėdos miestu ir uostu.

Su Klaipėda neskiriamai surišta ir visai nauja lietuvių tautos gyvenimo sritis - jūrininkystė. Neturėdami didelių kapitalų, žmonių nei patyrimo, mes, nugalėję begalinius sunkumus, vis delto jau buvome atsistoję ant tikro ir pelningo kelio jūrininkystėje. 1938 m. mes jau turėjome 10 jūros laivų bendro 10.000 BRT. Jie buvo jaunų lietuvių jūrininkų vadovaujami ir aptarnaujami. Nežiūrint begalinės konkurencijos, senų jūrinių valstybių ir bendrovių mums daromų kliūčių, mūsų prekybos laivynas augo sparčiais žingsniais ir davė Lietuvai gražaus pelno.

Su Klaipėdos krašto ir uosto netekimu greitai atsirado ekonominių sunkumų, kurie vargiai būtų buvę galima pašalinti, įsirengiant Šventosios uostą. Tačiau po vienos nelaimės sekė kita - dar didesnė - 1940 m. visa Lietuva neteko nepriklausomybės.

Prisimenant šiandien sausio 15-sios reikšmę Klaipėdos krašto, o su juo ir visos Lietuvos istorijoj, turime būti apdairūs Klaipėdos klausime, nes vokiečiai daro visus įmanomus žygius šį klausimą išryškinti jiems palankia prasme jau dabar, kad atėjus tinkamam momentui šį klausimą spren džiančios šalys būtų parengtos iš anksto. Mums todel reika ne tik budėti, bet ir veikti, nes Klaipėdos nėra be Lietuvos, o Lietuvos - be Klaipėdos.

Vingiuoja melsvos upes

Lietuvos partizanu daina

Vingiuoja melsvos upės,
Liuliuoja ežerai...
Lengvai vilnelė supas
Rytais ir vakarais...

Vėjelis neša dainą
Apie gelsvas kasas.
Aidai kalneliais eina
Ir brenda į bangas.

Pražydęs melsvas linas
Siubuoja pamažu.
Rūtas sesutės skina.
Čia taip smagu, gražu...

Čia knygnešiai numynę
Pakrūmėm takelius.
Mes tiesiame tėvynei
Į ateitį kelius.

Nors vokiečiai ir rusai
Nor šalį mūs pavergt,
Atginsim šalį mūsų —
Nereikės tau, sese, verkt...

Ir vėl plazdės trispalvė
Laisvoj Tėvų šaly.
Nutils patrankų salvės,
Tėvynėj bus ramu...

Geltona — tai gintarai,
Žalia — liūdni šilai,
Raudona — kraują mena
Mūs laisvai Lietuvai.

Panemunė, Lithuania — by V. RATAS

Lietuvos konsulas dr. J. J. Bielskis su žmona atvyksta į premjerą "The Hasty Heart" Warner Hollywood Teatre, kuriame dalyvavo 36 tautų ambasadoriai ir konsulai, Los Angeles miesto pareigūnai ir filmų įžymybės. / Lithuanian Consul Dr. J. J. Bielskis and his wife arrive to see the premiere of "The Hasty Heart" at Werner Hollywood Theater, where ambassadors and consuls of 36 nations participated; also the Los Angeles City and film stars were present.

KONSULO DR. J. J. BIELSKIO SUKAKTUVES

Amerikos lietuviai turi eilę žymių asmenų, kurie yra daug nusipelnę tiek Lietuvos naudai, tiek pačių Amerikos lietuvių veikloje. Vienas tokių asmenų yra dabartinis Lietuvos garbės konsulas Los Angeles Julius J. Bielskis. Praeitais metais jam suėjo keletas sukakčių, būtent, 25 metai nuo jo paskyrimo konsulu, 35 metai jo veiklos lietuviškoje dirvoje bei taip pat 30 metų jų vedybinio gyvenimo sukaktis ir k. Ta proga jam pagerbti praeitų metų gruodžio 11 d. Los Angeles lietuvių kolonijos veikėjai buvo suruošę Carl restorano salėje pobuvį, kurio metu eilė kalbėtojų ir sveikintojų iškėlė dr. J. J. Bielskio veiklą bei nuopelnus.

Julius Jonas Bielskis gimė 1891 m. sausio 6 d. Padeksnių palivarke, Tytuvėnų valsč., Raseinių apskr. lietuvių bajorų šeimoj. Šeimos herbas yra "Jelita". 1919 m. jis vedė Pauliną Akucevičiutę, turi dukterį Rūtą-Ireną ir ir sūnų Alfredą.

Pradžios ir vidurinį mokslą ėjo Lietuvoje. Amerikon atvyko 1909 metais. Čia studijavo Carnegie Institute; Northampton Commercial College - ekonomiką; Blumer Naturopathic College - specialią mediciną, kurios kursą baigė 1915 metais ir kai kurį laiką užsiėmė gydytojo praktika. 1917-19 m. lankė George Washington Universitetą Vašingtone ir studijavo bendrą bei tarptautinę teisę, o diplomatiją ir konsularinę teisę studijavo Georgetown Universitete. 1921-25 metais jis klausė New Yorko Universitete ekonomijos, finansų ir užsienio prekybos organizavimo paskaitas, o Fordham Universitete klausė konstitucinę teisę. Teisių kursą baigė Kalifornijoj 1932 m. L.L.B. mokslo laipsniu.

1916 m. jis buvo Amerikos Lietuvių Tautos Tarybos atstovu Lietuvoje ir vėliau dalyvavo Pavergtų Tautų Kongrese Šveicarijoj. Grįžęs Amerikon lankė lietuvių kolonijas su paskaitomis ir Tautos Fondo globoje organizavo piniginę pašalpą nuo karo nukentėjusiems Lietuvoje bei lietuviams belaisviams Vokietijoj. 1917 m. Tautos Taryba jį įpareigojo organizuoti ir vesti Lietuvių Informacijos Biurą Vašingtone bei veikti ten Lietuvos nepriklausomybės atstatymo reikalu. Jis tą biurą įsteigė 1917 m. birželio 15 d. ir jį vedė iki 1919 m. pabaigos. Vėliau jis dirbo kaip Tarybų Vykdomojo Komiteto valdybos narys.

J. J. Bielskis buvo vyriausiu "Lietuvos Sargų" organizatoriu ir kapitono laipsny dalyvavo "Amerikos Lietuvių Brigados" sudaryme ir vėliau ėjo Brigados inspektoriaus pareigas. 1919 m. pabaigoje jam buvo pavesta nugabenti Lietuvon tos brigados amerikiečių karininkų burį. Jis yra buvęs Tautos Tarybos ir Lietuvos Vyčių centro prezidentu. Pirmininkavo Katalikų Federacijos, Vyčių ir kitų centro organizacijų seimuose. 1920 m. buvo Lietuvos vyriausybės paskirtas prie Lietuvos Karinės Misijos Amerikoje, vėliau prie Finansų Misijos, kurią likvidavus, jis buvo paskirtas Finansų, Prekybos ir Pramonės Ministerijos įgaliotiniu Amerikoj. 1923 m. jam pavesta organizuoti pirmąjį Lietuvos konsulatą Amerikoje, ir

Pirmaja Lietuvos Atstovybe Amerikoje steigiant

J. J. BIELSKIS

Lietuvos* Pasiuntinybės buvimą ir jos veikla Vašingtone daugelis mūsų šiandien laiko esminiu dalyku. Bet dar netolimoje praeityje tai buvo tik graži svajonė ir karštas troškimas, kad tarp kitų ten esančių pasiuntinybių ir Lietuvos nuolatinė atstovybė ten įsikurtų. Pagaliau tam faktui įvykus, visa tauta nudžiugo ir dėkojo gerajam Dievuliui už tų malonių svajonių išsipildymą. Dabar Lietuvos vėliava plėvesuoja virš Lietuvos valstybės nuosavo namo Vašingtone ir primena pasauliui, jog teisiškai Lietuvos valstybė tebeegzistuoja.

Įdomu ir malonu yra prisiminti kurimą pirmos nuolatinės lietuviškos įstaigos Vašingtone, D. C.

Jau 1915 metais numatytas reikalas klabinti Jungtinių Amerikos Valstybių sostinėje Lietuvos reikalais. Pakartotinai ten pasiųstos delegacijos pasimatyti su aukštais valdžios pareigūnais ir Lietuvos reikalus jiems išaiškinti. Tuo laiku daugiausia kalbėta apie šalpos reikalus karo perblokštiems, ir tik vėliau pradėta jiems užsiminti apie Lietuvos politinę padėtį. Bene reikšmingiausią tų delegacijų sudarė kunigas J. Žilius ir dr. J. Bielskis, kuomet jiedu, Amerikos Lietuvių Tautos Tarybos deleguoti, 1917 m. sausio mėn. tautos vardu įteikė ne tik JAV vyriausybei, bet ir visoms Vašingtone esančioms ambasadoms ir pasiuntinybėms deklaraciją, reikalaujančią Lietuvai pilnos nepriklausomybės. Įvairių šalių ambasadoriai ir pasiuntiniai palankiai atsiliepė, kuomet jiems asmeniškai buvo deklaraciją įteikta ir prašyta, kad jie tą dokumentą persiųstų savo vyriausybėms. Bene vienintelis bus tik caro Rusijos ambasadorius Bahmietjev, kuris pyko, purtėsi ir net "metežnikais" išvadino lietuvius, kuomet deklaracijoj pasiskaitė, jog reikalaujama laisvės Lietuvai. Mat, jis tatai palaikė pastangomis griauti Rusijos imperiją. Bet toji deklaracija garsiai nuskambėjo Amerikos spaudoje ir sukėlė reikšmingo susidomėjimo atitinkamose sferose.

NUOLATINĖ ATSTOVYBĖ

Pirmojo Pasaulinio karui galui artėjant, ir kuomet pradėta įžiūrėti to karo pasekmės Lietuvos klausimu, bei taip pat įvertinant JAV rolę būsimame pokariniame pasaulio tvarkyme, numatytas būtinas reikalas įsteigti Vašingtone nuolatinę Lietuvos atstovybę. Tam tikslui Amerikos Lietuvių Tautos Tarybą įpareigojo dr. J. Bielskį vykti į Vašingtoną ir kaip galima greičiau įsteigti ten informacijų biurą. 1917 m. birželio 15 d. jisai Vašingtone įsteigė *Lietuvių Informacijų Biurą.*

Informacijų Biuro veiklos pradžioje teko patirti daug sunkumų. Buvo stoka lėšų, darbininkų, reikalingos medžiagos ir patyrimo. Taip pat pačių lietuvių tarpe stoka sutartinos veiklos labai sunkino darbą. Mat, tuo laiku veikė be Amerikos Lietuvių *Tautos* Tarybos, sudarytos iš katalikiškų centro organizacijų atstovų, dar ir Amerikos Lietuvių *Tautinė* Taryba, atstovaujanti tautinę srovę. Tos dvi Tarybos tūlą laiką dirbo atskirai ir dažnai viena kitai mindžiojo kulnis ir darbą dvigubino, kas svetimtaučiams buvo keista ir nesuprantama.

Laikui bėgant raštinės darbininkų klausimas bent laikinai buvo teigiamai išspręstas: susirasta lietuvaičių, dirbusių JAV valdžios įstaigose, kurios sutiko vakarais ir šiaip laisvu laiku dirbti Lietuvių Informacijų Biure be jokio atlyginimo. Tarp tų gerų panelių buvo Marijona Radzevičiutė (dabartinė ponia Žadeikienė), Albina ir Lelija (dabartinė kazimerietė sesuo Alma) Adžgauskaitės, Marijona Kižiutė ir k. Vėliau atsirado karininkas advokatas Balys Mastauskas, turėjęs gerų ryšių kai kuriose valdžios įstaigose ir noriai savo pažintis panaudojęs Lietuvos reikalams.

INFORMACIJŲ BIURO PASTANGOS

Pirmuoju Informacijų Biuro uždaviniu buvo teikti Amerikos spaudai teigiamų žinių apie Lietuvą; taip pat teikti reikalingų žinių memorandų formoje JAV valdžios įstaigoms; reaguoti į Lietuvai žalingą propagandą, varomą iš ten pat esančio lenkų informacijų biuro ir iš Rusijos amabsados. Tos dvi įstaigos jau daug žalos buvo pridariusios, nes jos savo propagandoje kalbėjo apie Lietuvą kaip apie savo krašto provinciją. Jos abi turėjo, be abejo, šimtus tūkstančius dolerių savo darbui finansuoti, kuomet Lietuvių Informacijų Biuras turėjo tenkintis tik keliais šimtais dolerių. Lenkų biuro priešaky figuravo pianistas Ignacas Paderewski, o savo štabe turėjo kelius žymius Amerikos rašytojus.

Dr. Bielskis anuo metu buvo Informacijų Biuro vedėjas ir kartu ėjo Tautos Tarybos prezidento pareigas. Tarybos sekretoriumi buvo J. G. Miliauskas iš Pittsburgh, Pa. Kadangi veiklai pagyvėjus dažnai tekdavo imtis greitos akcijos, o tam trukdė sekretariato atstumas nuo Vašingtono, todel dr. Bielskis pasikeitė su bankininku Miliausku pareigomis ir Tarybos generalinis sekretariatas buvo perkeltas į Vašingtoną prie Informacijų Biuro.

Šalia žinių teikimo, asmeninių pasimatymų su Kongreso nariais, aukštais pareigūnais bei rašytojais taip pat kelis kartus buvo sušaukti Tautos Tarybos suvažiavimai bei retkarčiais atskirų organizacijų ir net kolonijų atstovų konferencijos Vašingtone. Per tokius suvažiavimus jų dalyviai pasimatydavo su savo valstijos kongresmonais bei senatoriais, įteikdami jiems atitinkamų pareiškimų bei prašymų Lietuvos klausimu. Tokiomis progomis suvažiavimų delegacijos užeidavo į Valstybės Departamentą ir ten klabino Lietuvos reikalais. Keletą kartų gauta audijencija pas prez. Wilsoną, vėliau pas prez. Hardingą, kurie abu maloniai delegacijas priėmė ir atydžiai išklausė jų prašymus. Tokios progos taip pat buvo išnaudotos patiekti spaudos atstovams daugiau medžiagos, o spauda daug rašė apie Lietuvos reikalus.

* Del patogesnio išsireiškimo šie "atsiminimai pasakojami trečio asmens forma.

---

buvo pirmuoju Lietuvos konsulariniu agentu, o 1924 m. sausio 1 d. buvo paskirtas Lietuvos konsulu New Yorke. 1926 m. lapkr. 1 d. jis pasitraukė iš konsulo vietos ir perėjo dirbti i Prudential Insurance Co. kaip inspektorius, kur ir tebedirba Kalifornijoj.

J. J. Bielskis yra išleidęs keletą knygų lietuvių ir anglų kalboje ir daug bendradarbiavęs ir dabar tebebendradarbiauja lietuvių laikraščiuose, pasirašydamas įvairiais slapyvardžiais.

Už nuopelnus Lietuvai 1938 m Lietuvos Prezidentas jį apdovanojo D.L.K. Gedimino Ordeno Garbės Ženklu Rikijo laipsnio. 1939 m. birželio 15 d. Lietuvos vyriausybė jį paskyrė Garbės Konsulu, ir šias pareigas jis iki šiol tebeina.

J. J. Bielskis domisi literatūra, filatelija, šautuvų rinkiniais, mėgsta medžioklę ir sportą. Kalnuose turi poilsio namus. Taip pat dali savo laisvalaikio skiria atsargos (reserve) policijos reikalams Los Angeles mieste.

Pažymėtina, kad Bielskių šeima yra viena iš nedaugelio lietuvių šeimų Amerikoje, kurios yra įtrauktos į "Mėlynąją Knygą" (Blue Book). *A. K.*

Amziais drauge

BEN. RUTKŪNAS

Tarp erškėčių, tarp gėlių
jaunumės jausmu giliu
aš dainuodamas myliu.

Tau juokiuosi ir tikiu
meilės giedruma akių -
šlamesy kvapnių rugių

Tu žengi man prie šalies,
siekdama bendros žvaigždės,
kol bijūnai nužydės.

Vėjas alpdamas papūs,
žers ruduo rudus lapus -
atsigulsim į kapus.

Sups naktis mus neregė -
mes ilsėsimes drauge
įstabiam sapnų miege...

Tarp alsuojančių gėlių
jaunumės jausmu giliu
paslapčia tave myliu.

VEIKLA TARP SAVIŠKIŲ

Inf. Biuro darbui prasiplėtus, susidarė reikalas ir sąmatą didinti. Tam tikslui reikėjo labiau išjudinti lietuvių kolonijas, kad padidėtų ne tik aukų plaukimas į Tautos Fondą, bet kad vietos draugijų susirinkimuose būtų priimamos atitinkamos rezoliucijos ir siunčiamos į Vašingtoną Kongreso atstovams. Buvo numatyti įvairių kolonijų darbuotojai, užmegsti su jais tiesioginiai ryšiai, siuntinėta jiems biuleteniai, o jie šaukė susirinkimus, aiškino veiklos svarbą, pranešinėjo, kas padaryta, daroma ir toliau darytina. Karts nuo karto Informacijų Biuro parinkti kalbėtojai važinėjo po kolonijas, aiškino Lietuvos reikalus, rinko aukas ir koordinavo vietos veiklą. Patyrę reikalo svarbą, žmonės pasidarė duosnesni, ir stambesnės sumos pradėjo plaukti į Tautos Fondą, kurio pirmininku tuo laiku buvo kunigas Jonas J. Jakaitis, o kolonijų teigiamos veiklos širdim ir gausių sumanymų šaltiniu buvo kunigas Fabijonas Kemėšis.

LITERATŪRA ANGLŲ KALBOJE

Darbą labai sunkino didelė stoka literatūros apie Lietuvą anglų kalboje. Pasinaudota dr. J. Šliupo parašyta ir išleista knyga "Lithuania in Retrospect and Prospect". Dr. Bielskis parašė ir Inf. Biuras išleido " Lithuania, Facts Supporting Her Claim for Reestablishment As an Independent Nation. Šiam veikalui įžangą parašė George H. Moses, New Hampshire valstijos kongresmonas ir buvęs JAV ministeris Graikijoj. Taip pat dr. Bielskis parašė brošiurėlę "Do You Feel The Draft?", kurioje nušviečiama vokiečių šunybės Lietuvoje. Tas leidinys taip sudomino amerikiečius, kad net įtakingas "The New York Times" leidžiamas mėnesinis žurnalas "Current History" jį 1918 m. kovo mėn numery ne tik ištisai persispausdino, bet dar nuo savęs redakcija įdėjo ilgoką straipsnį " Lithuania's Tragedy". Dr. Bielskis tai pat pagamino iliustruotą veikalėlį "Sidelights On Life in Lithuania". Vėliau T. Norus ir J. Žilius parašė didesnį veikalą "Independence for the Lithuanian Nation", kuris pirmiausia senatoriaus Lodge buvo įteiktas JAV Kongresui kaipo memorandumas ir buvo atspausdintas "Congressional Record" ir net atskira knygute išleistas valdžios lėšomis. Kiek vėliau D. J. Hertmanowicz parašė knygutę "Historical Outlines on Lithuania." Kunigas A. Jusaitis išvertė anglų kalbon savo veikalą "The History of Lithuanian Nation", o kunigas Kaulakis pradėjo periodiškai leisti "A Plea For The Lithuanians". Ši literatūra užpildė gan didoką spragą.

SUTARTINA VEIKLA

Katalikų ir tautininkų organizacijų (socialistai tuo laiku anoje veikloje nedalyvavo) veiklos subendrinimo reikalas kaskart labiau ryškėjo. Daryta pakartotinos pastangos abidvi Tarybas ir abu atskirus fondus bent suartinti ir jų veiklą koordinuoti. Kartais buvo tartasi per ištisas dienas ir naktis. Pagaliau pavyko santykius sušvelninti ir kai ką veikloje subendrinti. Tačiau bendrą abiejų Tarybų Vykdomąjį Komitetą sudaryti tepavyko tik po 1918 m. kovo mėn. Visuotinio Amerikos Lietuvių Seimo New Yorke. Į tą pirmąjį Komitetą įėjo kunigas Jonas Žilinskas-Žilius, inžinierius T. Naruševičius-Norus, dr. Jonas Šliupas, redaktorius Leonardas Šimutis, redaktorius J. O. Širvydas, dr. Julius J. Bielskis, visuomenininkas Jonas Liutkauskas-Liutas, redaktorius Julis Kaupas, dr. M. J. Vinikas, organizacijų darbuotojas A. B. Strimaitis, advokatas Kazys Česnulis ir advokatas J. Lopato. (Pažymetina, kad iš čia suminėtų šesi jų jau yra mirę)

Nors ir sudarytas bendras Vykdomasis Komitetas, bet bendras darbas pradžioje kažkaip nėjo sklandžiai. Vos tik 1919 metų pradžioje dr. Vinikas atvyko Vašingtonan, Komitetas persitvarkė, ir valdybon išrinkti pirmininku dr. Vinikas, iždininku-sekretoriu kun. Žilius, o dr. Bielskis liko informacijų direktoriu. Taip galutinai susidarius Vykdomojo Komiteto Valdybai, bendras darbas buvo pagreitintas. Komitetas perėmė Informacijų Biuro raštinę ir visą veiklą Vašingtone. Kiek vėliau Lietuvos vyriausybė įgaliojo tą Tarybų Vykdomąjį Komitetą atstovauti Lietuvą Vašingtone. Bet kadangi JAV kol kas dar nebuvo pripažinusios Lietuvos nepriklausomybės, todel kai kurį laiką teko veikti neoficialiai.

Akivaizdoje esančios padėties Vykdomasis Komitetas pagyvintu ir pagreitintu tempu varė darbą gauti pripažinimą Lietuvai. Surasta visa eilė Lietuvos prietelių įvairiose valdžios sferose, spaudos atstovų bei visuomenininkų tarpe. Tarp žymesnių ano meto Lietuvos prietelių reikia skaityti senatoriai Borah, King, Lodge, Hamilton Lewis; kongresmonai Moses, Chandler; Tolimųjų ir Artimųjų Rytų Departamento direktorius dr. Albert H. Putney, prof. H. Bender, dr. Finley, buvęs New Yorko valstijos švietimo departamento direktorius, o vėliau vienas "New York Times" redaktorių, ir visa eilė kitų žymenybių. Jie buvo dr. Bielskio nuoširdžiais patarėjais jo veikloje Vašingtone. Del to, JAV Kongresui posėdžiaujant, beveik kasdien per tulą laiką, jei ne Senate, tai bent Atstovų Rūmuose, vienas iš narių pasakydavo prakalbėlę Kongrese ir patiekdavo rezoliuciją, remiančią Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą. Tokios rezoliucijos visuomet buvo vienbalsiai priimtos ir atspausdinamos "Congressional Redord" po keliasdešimt tūkstančių tiražo. Spaudos galeri ja pasinaudodavo patiekta medžiaga, ir įvairūs laikraščiai per visą Ameriką rašė apie Lietuvą.

Sumanyta gauti Amerikos žymenybių parašai po prašymu suteikti Lietuvai pripažinimą. Vėl mūsų kolonijos ir pavieniai darbuotojai įkinkyti į darbą. Tokių parašų surinkta apie milijonas. Parašų lapai sudarė 138 knygas. 1921 m. birželio 1 d. Vašingtone įvyko lietuvių atstovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 150 organizacijų ir kolonijų atstovų. Ta proga visi dalyviai nuvyko į Baltuosius Rūmus (prezidentūrą), nešini po knygą su milijonų parašų ir įteikė prezidentui Harding. Be to suvažiavimo parinkti kalbėtojai dar žodžiu paprašė prez. Hardingą, kad paskubintų Lietuvai pripažinimą. Prezidentas pažadėjo reikalą palankiai svarstyti.

Pažadais nesitenkindamas, Vykdomasis Komitetas teisioginiu spaudimu ir pasinaudodamas įvairiomis aplinkybėmis, tęsė klabinimą už Lietuvos pripažinimą. Pagaliau prez. Hardingas 1922 m. liepos 27 d. paskelbė pilną (de jure) Lietuvos pripažinimą.

KARINĖ PARAMA

Gresiant pavojui iš nedraugingų kaimynų jaunutei Lietuvos valstybei, sumanyta taip pat parūpinti Lietuvai ir karinę paramą. Centrinės organizacijos, susispietusios apie Amerikos Lietuvių Katalikų Federaciją, seimuodamos 1918 metais, pritarė tam sumanymui ir paskyrė dr. Bielskį vyriausiu "Lietuvos Sargų" organizatoriu šalia jo einamų pareigų Vykdomajame Komitete. Tam nutarimui pritarė Lietuvos Vyčių organizacija savo

LIETUVA

P. ORINTAITĖ

Tu maža, o skaisti ir trapi,
Kaip žibuoklė melsva,
Kaip gėlelė žaliam paupy,
Tu iš tolo švieti ir kvepi —
Musų žemė, o šventa Lietuva!

Mums jau širdys parklupo tremty —
Vien viltis maldoje . . .
Ak, erškėčiuose tyliai kenti:
Tavo laimė — vergystė karti,
Mus žemele ir mus Baltija . . .

Daug dienų, valandų nusruvens —
Amžinybės gili sietuva . . .
Nors nelieka akmens ant akmens,
Bet mus žemė dar amžius gyvens,
Kaip gėlė vėl žaliuos Lietuva!

Mes pareisim prabočių keliais
Iš dalios skurdinos,
Ir žibuoklė vėl žiedą praskleis,
O palangės pakvips jazminais,
Kai balandis baltai suplasnos . . .

* * *

O, kaip kantriai šiandieną kenti
Tu — maža, vargana . . .
Išbudėt ir — tikėt nevilty:
Atpirkimo aušra jau arti . . .
Lietuva — mus daina amžina!

Materializmas nepakeliui mažosioms tautoms, nes jose tikrai nedaug tos materijos ir masės. Gyvas, jautrus ir karingas dvasingumas, pinigo ir materijos pakinkymas didžiam lietuvių dvasiniam žygiui gali išgelbėti tautos likučius. Tad reikia į visus dorus lietuvybės darbus ir reikalus žiūrėti gilios religinės pareigos akimis. Išeivijoj tik tie išliks lietuviais ir lemiamai paveiks savo vaikus bei savą visuomenę, kurie neatsisakys dvasinio karingumo.

PROF. K. PAKŠTAS

Emilija Šliakienė / Mrs. E. Sliakis

KAIP ISIKURE IR GYVENA

EMILIJA ŠLIAKIENĖ

seime Clevelande, ir tos karinės paramos veikla pradėjo kristalizuotis apie vyčių kuopas bei atskiruose Sargų buriuose įvairiose kolonijose. Tautinė Taryba irgi tam sumanymui pritarė ir nuo savęs paskyrė p. Lieščinską-Lazdyną, kuris noriai kooperavo su dr. Bielskiu karinių jėgų telkimo darbe. Bet apie tai, t.y., apie "Amerikos Lietuvių Brigados" organizavimą ir tos veiklos pasekmes bus galima vėliau atskirai pakalbėti.

LIETUVOS MISIJA

Atvykus Amerikon Lietuvos Finansinei Misijai 1919 metų pabaigoje, susidedančiai iš p. J. Vileišio, majoro (dabar pulkininko ir Lietuvos ministerio) Žadeikio ir kunigo J. Žiliaus, Vykdomojo Komiteto veikla pakitėjo. Laipsniškai politinėje veikloje pirmenybė užleista Misijai. Vileišis gyveno Vašingtone ir ten veikė kaip Lietuvos atstovas. 1921 m. Vileišiui grįžus Lietuvon, į jo vietą atvyko V. Čarneckis ir pradėtąjį darbą varė pirmyn. Vykdomasis Komitetas pasitraukė iš politinės veiklos, o Lietuvai gavus pripažinimą, ir visiškai likvidavosi. Čarneckiui teko garbė būti pirmuoju pripažintos Lietuvos ministeriu Vašingtone. Jam išvykus Lietuvon, sekančiu Lietuvos ministeriu buvo Kazys Bizauskas, o jam pasitraukus, atvyko Bronius K. Balutis Lietuvos pasiuntinio pareigoms eiti. Po jo pulkininkas P. Žadeikis, kuris buvo Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke, buvo paskirtas igaliotu ministeriu ir nepaprastu pasiuntiniu Vašingtone ir tas pareigas jis iki šiol tebeina. Tai, rodos, yra aukščiausias titulas Lietuvos užsienio diplomatinėje tarnyboje.

Taig matome, kaip iš kuklios pradžios, besikuriant Informacijų Biurui Vašingtone, besiglaudžiant privačiuose namuose ir menkose patalpose, pagaliau toji įstaiga palaipsniui išaugo į dabartinę pasiuntinybę, kuria dabar kiekvienas doras lietuvis gėrisi ir didžiuojasi.

Prieš patį I Pasaulinį Karą lietuvių vykimas į Ameriką buvo ypač pagyvėjęs. Tuomet, kaip žinome, Lietuva buvo pavergta caro Rusijos, o į Ameriką įvažiavimas nebuvo suvaržytas jokiomis kvotomis

Šita emigracinė banga 1913 metais palietė ir jauną, 19 metų amžiaus, mergaitę EMILIJĄ ŠUMSKAITĘ, gyvenusią Nereikonių km., Pakruojaus valsč., Šiaulių apskr. Ji pasiryžo pasiekti Ameriką, nors čia jos niekas nelaukė: pažįstamų neturėjo, o su dėde nesusirašinėjo. Todel nebuvo kas jai parūpintų kelionei reikalingus dokumentus ir prisiųstų "šipkartę". Tačiau jaunutė mergaitė žinojo, kad yra kelių, kuriais ir be šių dalykų galima pasiekti Ameriką. Ji, nežiūrėdama tėvų nepritarimo, bet vis tik gavusi iš tėvo 300 rublių, nuvyko į Pakruojų pas Leibą, kuris prižadėjo ją išgabenti į Ameriką. Leiba ją nuvežė į Šiaulius, kur ji jau rado susirinkusį didesnį būrį lietuvių, vyrų ir mergaičių, pasirengusių vykti į Ameriką. Jie visi, kaip ir Emilija, neturėjo kelionei reikalingų dokumentų ir todel turėjo keliauti nelegaliai - slaptai. Pagaliau Šiauliuose jų visas būrys buvo susodinti į didelį vežimą (dilizaną), ir išvažiavo. Taip pakeliavę, pasiekė mišką, ir čia buvo išsodinti. Prasidėjo kelionė pėsčiomis. Del atsargumo tik naktimis ėjo, o dienomis ilsėjosi. Pagaliau pasiekė Vokietijos sieną, ją laimingai perėjo ir taip atsidurė už Lietuvos ribų. Vokietijoj ilgiau apsistojo Tilžėj. Čia kartu su maždaug 30 lietuvaičių, taip pat vykstančių į Ameriką, buvo apgyvendinta viename kambary pas lietuvį Jokubaitį. Taip Tilžėj išbuvo apie 2½ savaitės, kol buvo sudaryti kelionei reikalingi dokumentai, ir po to per Bremeną pasiekė New Yorką, iš kur vyko tiesiog į Kenoshą, Wisc., nes čia tu-

E. Šliakienės namas 511 S. Hoover st., Los Angeles, Calif. / Guesthouse of Mrs. E. Sliakis, Los Angeles, Calif.

rėjo vienos savo draugės giminės adresą.

Išlipus Kenoshos stoty ji nežinojo nė kur eiti. Nemokėdama kitaip kaip tik lietuviškai, negalėjo net pasiklausti. Pagaliau vieno lenko buvo nuvesta pas lietuvį, kuris jai padėjo susirasti reikiamą adresą. Taip ji pagaliau apsistojo Kenoshoj ir pradėjo savo gyvenimą Amerikoj.

Kenoshoj ji iš karto gavo darbo kaip tarnaitė. Darbas buvo sunkus ir ilgai reikėjo dirbti. Todel Emilija skųsdamasi sakydavo, kad jai ir Lietuvoj nebuvo sunkiau. Delto po 3 mėn. ji metė tą darbą Paskui gavo darbo kojinių fabrike, kuriame su pertraukomis išdirbo 11 metų (iki 1931 m.) Pradžia ir čia buvo sunki. Angliškai nemokėjo, o ir lietuvių, kurie patarpininkautų kaip vertėjai, nebuvo. Tačiau Emilija greit suprato savo darbą ir buvo fabriko vertinama kaip gera darbininkė.

Iš Lietuvos Emilija išvažiavo tik truputį mokėdama skaityti. Atvažiavus į Ameriką reikėjo ir laiškų parašyti bei paskaityti. Kito asmens prašyti nevisada buvo patogu (juk žinoma, kokiais klausimais jaunoms mergaitėms tenka susirašinėti). Todel Emilija nusprendė pati išmokti rašyti ir pradėjo mokytis dar kaip tarnaitė dirbdama po 15 val. darbo per dieną. Netrukus ji be kitų pagalbos galėjo susirašinėti bei gautus laiškus paskaityti.

1916 m. Emilija ištekėjo už Povilo Šliakio, kuris dirbo viename fabrike kaip velderis. 1919 m. jie nusipirko Kenoshoj namą, kurį po 5 metų pardavė ir ,nusipirkę sklypą, patys pasistatė kitą namą. 1932 m. jie atidarė savo saliūną ir tuo bizniu vertėsi iki 1940 m., kada jį pardavę ir namą išnuomavę, išvažiavo su vaikais paatostogauti. Atvykus į Kaliforniją čia jiems taip patiko, kad apsisprendė čia apsigyventi. Netrukus jie Los Angeles miesto vienoj gražiausių vietų - Wilshire Center - (511 S. Hoover St.) nusipirko dviejų aukštų namus (Guesthouse) iš 18 kambarių. 1946 m. Downey, netoli Los Angeles, nusipirko kitus namus su sklypu, kur norėjo užsiimti paukščiu bei triušiu auginimu.

1947 m mirė jos vyras P. Šliakis.

Šliakiai užaugino du vaikus: sūnų Juozą ir dukterį Pranciškę ir juos gražiai išauklėjo bei išmokslino. Nors abu jų vaikai Lietuvos nematė, bet gražiai kalba lietuviškai ir yra sudarę lietuviškas šeimas. Juozas yra vedęs žinomo Los Angeles lietuvio veikėjo Gražio dukterį Genę (Jean), kuri taip pat yra mūsų laikraščio bendradarbė, o Pranciška yra ištekėjusi už vieno fabriko aukšto tarnautojo Vinco Mieželio.

Pati E. Šliakienė, nors Nepriklausomos Lietuvos nėra mačiusi, yra didelė patriotė, dalyvauja lietuviškose organizacijose ir gausiai remia lietuviškus reikalus bei lietuvišką spaudą. Ji yra ir pirmoji "Lietuvių Dienų" garbės leidėja. Taip pat ji yra jautri tremtinių reikalams, supranta jų padėtį ir yra kai kurias jų šeimas gausiai parėmusi bei teberemia.

Baigiant yra paminėtinas vienas, atrodo, nežymus, tačiau esmėje labai reikšmingas E. Šliakienės nusistatymas. Būtent, kai jos vaikai pasisiulė ją geriau išmokyti anglų kalbos (E. Šliakienė angliškai šneka pakankamai gerai), tai ji jiems atsakiusi: "Kam man reikia daugiau angliškai mokytis, nes įstaigoj vietos vis tiek neužimsiu, o jei aš lietuviškai nešnekėsiu, tai ir jūs lietuviškai nemokėsit". Čia, reikia manyti, ir yra visa paslaptis, kodel Šliakių šeimoj išliko gyva lietuviška dvasia. Jei šitokio E. Šliakienės nusistatymo būtų laikiusios visos lietuvių šeimos Amerikoj, tai šiandien nebūtų lietuviškai nemokančių lietuvių klausimo. *a.b.*

Los Angeles Pilieciu Klubo veikla

Los Angeles Piliečių Klubo susirinkimas įvyko gruodžio 18 d. pas ponus Steponavičius Culver City, Calif. Klubo pirm. Joe Milleris padarė 1949 m. veiklos pranešimą, per kurį paaiškėjo, kad per praėjusius metus Klubas padarė daug pažangos. Susirinkimai buvo šaukiami kiekvieną mėnesį įvairiose vietose - Los Angeles, Altadena, La Crescenta, Culver City ir k., suteikiant nariams daug įvairumo ir duodant progos plačiai išsisklaidžiusiai lietuvių visuomenei susipažinti su Klubu. 1950 m. išrinkta tokia valdyba: pirm. Joe Miller, vicepirm. Williams Archas, sekr. Mrs. Aftuk, ižd. J. Kirilauskas ir ižd. sekr. Mrs. Steponavičienė. Visiems narims ir klubo prieteliams valdyba linki laimingų 1950 metų.

A. Regis

PAGERBS SAVO SPONSORIUS

Sausio 29 d. įvyko Los Angeles mieste gyvenančių tremtinių susirinkimas, kuriame nutarta suruošti parengimą - pietus pagerbti garantijų davėjams bei pareikšti jiems padėką už sudarymą galimybės į čia atvykti ir įsikurti.

Šiam parengimui suruošti išrinkta komisija, kuri nustatys galutinę parengimo datą, tačiau norima, kad jis įvyktų apie kovo mėn. vidurį.

Kor.

Pirmasis Amerikos lietuvių skautų stovyklavimas Chicagoj, Ill. / The first outing of American Lithuanian scouts in Chicago, Ill.
PR. URBUČIO NUOTR.

Įžodis / The Oath

PR. URBUČIO NUOTR.

DAZNAME ZINGSNY

SUTIKSI LIETUVI

PHILADELPHIJOS, PA., GYVENIMO NUOTRUPOS

Daug kelių bėga į rytinio Amerikos pakrančio kurortus, kurių garsas nuskambėjęs visame pasauly. Vasaros dienomis juos užpildo tūkstančiai automobilių su skubančiais atsikvėpti garsiame Atlantic City, Wildwood, Ocean City ar Ocean Gate. Tačiau šiuos kelius užrioglina didžiulis Philadelphijos miestas, dešimtimis mylių išsidriekęs į visas puses. Tai JAV pirmoji sostinė, Laisvės Varpo buveinė, Nepriklausomybės paskelbimo vieta. Visai nestebėtina, kad čia apstu muziejų, milžiniškų parkų, mokslo įstaigų, pramonės įmonių. Tačiau dangoraižių pavėsy tūno arti milijono mažų, dviaukščių namelių, sulipusių, susirėmusių šonais, dažnai vos besilaikančių ant kojų.

Žiema čia retas svečias. Praleidome Kalėdas, stebėjomės Naujųjų Metų paradu, būdingu tik Philadelphijai, leidome prabėgti sausiui, o sniego dar nematėme. Tiesa, jis balavo kalėdinėse atvirutėse, buvo pamėgdžiojamas ant eglučių, bet gatvėse neparodė.

Ateis pavasaris, staigus ir sunkiai pastebimas. Medžiai sužaliuos per kelias dienas. Jo visai nepajusime. Todel vasara bus ryški! Saulė svilins nepaprastai karštai, o alaus ir gaivinančio gėrimo daryklos dirbs ir naktimis. Žmonės prakaituos šetoniškai stipriai, o naktį sunkiai galės miegoti. Ar gali kas tikėti, kad Philadelphiečiai su nekantrumu laukia rudens? Taip, laukia, nes jis esti gražus ir malonus. Tada atsigaunama ir pailsima po vasaros kaitros.

Jei išeisite vakare paklaidžioti į gatves, dažnam žingsny išgirsite lietuviškai kalbant. Prašnekinkite, ir jums papasakos, kaip gyvena. Rečiau pataikysite ant "biznieriaus", daugiau čia grubių nuo darbo rankų žmonės. Tiesa, jie nesiskųs. Pasakos, kad turi savo namelį, kartais ir mažą darželį prie jo dar su lietuviškomis rūtomis, be to, jus prisispyrusiai kvies pažiūrėti televizijos, o gal pasisiulys sekmadienį automobiliu nuvežti į Atlantic City. Sakys, kad banke turi šiek tiek pinigų juodai dienai. O jei ilgiau užtruksite, pradės pasakoti, kaip seniau buvo Lietuvoje ir gal net ašarą nubrauks. Bet dažnas pasiskųs, kad jo vaikai jau nemoka lietuviškai ir neina į lietuvių bažnyčią, bet bėga pas "airišius".

Nereikės ilgai laukti, kai jums po kojomis pasimaišys tremtinys. Jis labai skubės, bet kai užkalbinsite lietuviškai, tikrai sustos ir tuojau klaus, ar nežinote kur nors darbo. Sakys, kad jis dirba, restorane plauna lėkštes, bet ten moka mažai, ir ieško geresnio. Jie per dienų dienas klausinėja, nes, atvirai kalbant, Philadelphijoj su darbais nėra lengva. Tačiau jei pataikysite ant laimingojo, kuris ką tik grįžta susitaręs geromis sąlygomis su darbdaviu, jis jus pakvies pas save, ir jūs stebėsitės geru butu. Taip, čia butų pakanka, ir čikagiečiui tikrai skaudėtų širdį, akimis matuojant erdvias "dypuko" patalpas.

Nebandykite naudoti nešvankius lietuviškus žodžius artimuose kurortuose, galvodami, kad čia niekas jūsų nesupras. Oi nusvilsite! Ir čia pilna lietuvių, ir kartais net nesinori tikėti, kad Amerikoje priskaitoma tik iki milijino. Man regis, turėtų būti daugiau.

Atvykę į vieną iš garsiųjų Philadelphijos universitetų, nepamirškite pasikalbėti ir su lietuviais profesoriais, kurių čia turime šešis. Jie mielai jums aprodys milžiniškus mokslo tvirtovių pastatus ir muziejus. Esu visai tikras, kad būsite jų maloniu patarnavimu patenkintas.

Visiems geriausi linkėjimai iš Philadelphijos!

Vytautas Seirijis

ATVIRAS LAISKAS TREMTINIUI CALIFORNIJOJE

Mielas Tautieti,

Štai Tu jau gyveni šiame laisvame krašte, gražioje Kalifornijoj. Suprantama, kad turėjai ir dar tebeturi daug vargo ir rupesčių, iki čia įsikurei. Bet Tu ryžtingai ir drąsiai kovoji su visais sunkumais, daugelį jų nugali ir diena iš dienos gerini savo buklę. Tavo padėties jau nebegalima lyginti su likusių tremty ar okupuotoj Tėvynėj.

Tu gerai žinai ir pilnai įvertini Amerikos lietuvių pastangas šelpiant tremtinius stovyklose ir atsigabenant juos į šį kraštą. Tat visai suprantama, kad jie dabar, turėdami savo tarpe gausų tremtinų burį, visai teisėtai laukia ir tikisi pagalbos bendrame šalpos ir Tėvynės vadavimo darbe. Iš kitos pusės nesunku suprasti jų nuotaikas, kada į BALF šaukiamą susirinkimą iš virš 200 Los Angeles tremtinių atvyksta vos keliolika.

Niekas neabejoja, kad Tu trokšti savo Tėvynei laisvės ir giliai užjauti savo tautiečius, tebevargstančius tremtinių stovyklose. Todel Los Angeles BALF skyriaus valdyba, kuri yra pasiryžusi suburti kuo daugiau narių, pirmoje eilėje kviečia talkon Tave, kuris ant savo pečių pajutai tremtinio naštos svorį, kurį Tau žymiai palengvino BALF organizacija.

Mes esame tikri, kad Tu neliksi nuošaly BALFo veiklos, bet savo bendradarbiavimu busi pavyzdžiu kitiems.

Los Angeles BALFo Skyriaus Valdyba

Prof K. Pakštas ir dr. V. Viliamas pasikalbėjimo metu su Daytono, Ohio, " Journal Herald". Jie pareiškė, kad trečias pasaulinis karas bus neišvengimas mūsų gyvenamame laikotarpy

Prof. K. Pakštas and Dr. V. Viliamas interview for the "Journal Herald" of Dayton, Ohio. They stated that 3rd world war is to come during our span of life.

Pazanga visais atzvilgiais

LOS ANGELES ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS KRONIKA

— Gruodžio 8 d. Šv. Mergelės Nekaltai Pradėtosios šventės proga, buvo atlaikytos ypatingos pamaldos už visus geradarius, gyvus ir mirusius. Ta pačia intencija buvo atlikta ir novena.

— Gruodžio 16, 17 ir 19 dienomis buvo mūsų parapijos 40 valandų atlaidai. Pamokslus sakė kun. L. Jankus, Atlaidai buvo baigti procesija, kurią vedė prel. M. Krušas. Vietos kunigams į pagalbą buvo atvykęs kun. V. Čižauskas, kuris darbuojasi svetimtaučių parapijoj Los Angeles. Parapijiečiai uoliai naudojosi atlaidais ir ėjo sakramentų.

— Kalėdų šventės praėjo su retu iškilmingumu. Bernelių šv. Mišios įvyko 7 val. ryto. Iš tolimiausių miesto vietų susirinko pilna bažnyčia žmonių. Bažnyčios vidus skendėjo eglučių ir šviesų jūroje. Choras, vedamas A. Skridulio, puikiai išpildė kalėdines giesmes, kuriomis gerėjosi ir svetimtaučiai. Kalėdų proga žmonės pasirodė labai duosnūs. Parapijos reikalams sumetė 1034, 30 dol. Ši suma įrašyta į naujosios bažnyčios statybos fondą, kuriame dabar yra 21.000 dol. Daugiausia aukojo Mr. Mrs. Drabickai - 100 dol. Visiems tariame kupiną nuoširdumo ačiu.

— Gruodžio 26 d. parapijos sekmadienio mokyklos vaikai turėjo savo Kalėdų eglutę ir gražų vaidinimą "Kalėdų naktis" kurią parašė ir pastatė mokyt. O. Razutienė. Jai talkininkavo muz. A. Skridulis ir p. Deringinė. Į vaidinimą susirinko didokas burys tėvų su savo vaikučiais. Vaidinimas visiems labai patiko. Šia švente labai džiaugiasi mažyčiai. Jie buvo Kalėdų senelio gausiai apdovanoti ir palinksminti. Šios vaikučių šventės rengėjai, o ypač mokyt. O. Razutienė užsitarnavo tėvų ir auklėtojų didelę padėką.

— Naujų Metų proga klebonas padarė platų pranešimą parapijos susirinkime. Parapija visais atžvilgiais progresuoja. 1949 metais ji turėjo pajamų 28.092,51 dol., o išlaidų 7.725,65 dol. Parapijos kasoj tuo būdu yra 21.232 dol. Nekilnojamas parapijos turtas ir inventorius vertinamas apie 60.000 dol. ir ant šios nuosavybės turima 18.000 dol. skolos su 2½%. Tai Los Angeles lietuvių kolonijos žmonių geraširdiškumo ir darbštumo padariniai. Dabar visų mintys ir darbai yra nukreipti į didžiausią parapijos užsimojimą - pastatyti naują bažnyčią, o dabartinę paversti sale, kurios taip būtinai reikia Los Angeles lietuviams. Tuo reikalu jau paduotas vyskupui prašymas ir laukiamas atsakymas.

— 1949 m. mūsų parapijoj buvo 7 krikštai, 4 vaikai priėmė Pirmąją Komuniją, 6 poros susituokė ir 4 žmonės buvo palaidoti. Ligonių aplankyta 16. Išdalinta apie 8.000 Komunijų. Prie parapijos veikia šios kat. organizacijos: šv. Vardo, Kat. Moterų Sąjunga, Vyčiai, Kat. Susivienijimo skyrius, Ateitininkų Sambūris ir Kat. Federacijos Skyrius. Parapija turi sekmadienio mokyklą, kurią lanko 23 vaikai. Prie jos dirba dvi seselės ir mokyt. O. Razutienė. Parapija išlaiko chorą, kuriam priklauso 38 dainininkai.

— Sausio 8 d. įvykusiame parapijos susirinkime buvo išrinktas parajos komitetas 1950 metams, į kurį įtraukta senųjų Amerikos lietuvių, čia gimusių ir naujai atvykusių tremtinių. Tokiu būdu šiais metais parapijos komitetą sudaro Pranas Žukauskas, Juozas Petraitis, Danielis Slenis, Pranas Dirgėla, Bill Dudor, Jurgis Drabickas, Paulius Gražys, Bernardas Naginis, Juozas Petrauskas, Petras Bar-

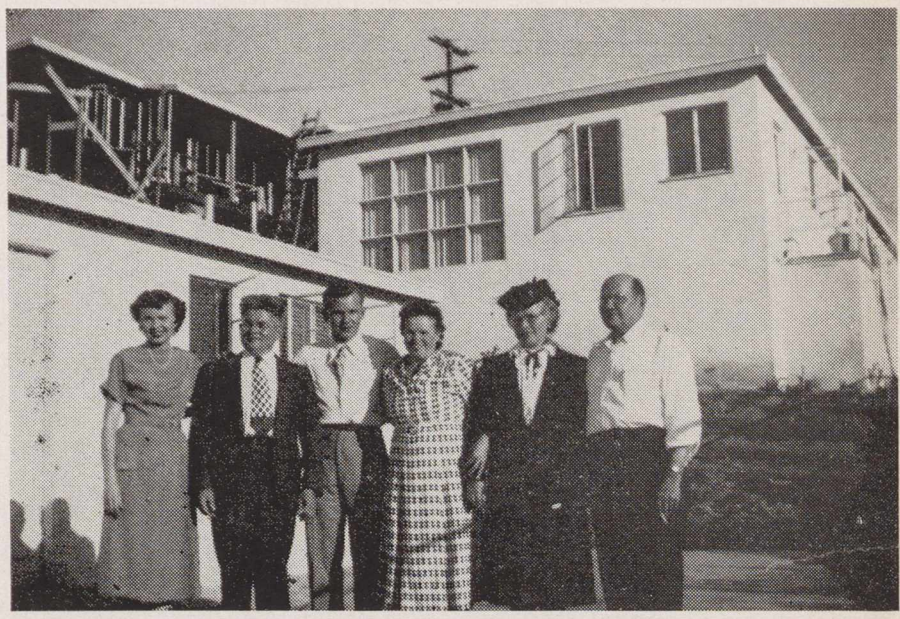

Nauja lietuvių kolonija Los Angeles mieste - Petrauskų šeima, p. Varkalienė ir p. Ačas. / A new Lithuanian colony in Los Angeles, Calir. - Petrauskas family, Mrs. Varkalis and Mr. Achas.

500 lietuviu kolonija

Lietuvių kolonija Daytone, Ohio, nėra didelė. Šiuo metu priskaitoma čia virš 500 lietuvių, o vietos šv. Kryžiaus parapijai tepriklauso apei 300 lietuvių. Nuo 1949 metų pavasario į lietuvių koloniją įsiliejo per 40 naujų ateivių iš tremties Vokietijoj ir dar laukiama keliolikos asmenų atvykstant. Priimdami į savo tarpą naujuosius ateivius, vietos lietuviai parodė daug širdies, kaip galėdami padėjo įsikurti bei susirasti darbą. Ypatingai daug tremtinams pagelbėjo įsikurti bei susirasti darbą šie vietos lietuviai ar truputį anksčiau atvykę: kun. V. Katarskis, (atvykęs ištremties 1948 m. pradžioj), Pr. Gudelis, Pr. Ambrazaitis, Ant. Fretikas, M. Petkus, "Atomic" baro savininkas, Sakalas, "Kan't be beat" rubų valyklos savininkas ir k.

Lietuvių draugijos bei organizacijos

Nors Daytono lietuviai ir neskaitlingi, tačiau gerai organizuoti. Čia veikia Lietuvos Vyčiai, 96-ji kuopa, LRKSA kuopa, LSA kuopa, šv. Petro draugija, Moterų draugija, Altoriaus draugija, Piliečių klubas, draugijų bei organizacijų sąryšio komitetas ir k. Kultūrinėje ir lietuviškumo palaikymo srityse didžiausią veiklą yra išvystę vyčiai, kurie savo eilėse dabar turi per 70 narių ir jiems vadovauja Jonas Scott, susipratęs ir baigęs aukštąjį mokslą lietuvis.

Kitos žinios

Kad lengviau išsprendus naujų ateivių įsikurimo klausimą, vietos lietuvių veikėjas ir tremtinių bičiulis Pr. Gudelis užpirko net dvejus namus, kuriuose jau apsigyveno dvi tremtinių šeimos ir du viengungiai.

B. Pakšto kapela ir toliau su pasisekimu groja šokiams lietuvio St. Luco klube "Twilight Inn". Pertraukėlės metu programą paįvairina lietuviškomis ir angliškomis dainomis. *L.V.*

B. Pakšto kapela Dayton, Ohio / B. Pakštas' orchestra in Dayton, Ohio

kauskas, Steponas Deringis, Vaclovas Prižgintas ir Juozas Truskauskas. Komitetas pareigomis taip pasiskirtė: Pranas Žukauskas - pirm., Steponas Deringis - vicepirm., Juozas Petraitis ir Vacius Prižgintas - sekretoriai, o Pr. Dirgėla ir B. Naginis - valdybos nariai. Visi kiti lieka komiteto nariais.

— Parapija jau rengiasi prie Šv. Kazimiero šventės minėjimo, kuris šiais metais įvyks kovo (March) 5 d. Yra numatomos specialios pamaldos, parapijos banketas, koncertas ir loterija. Mūsų parapijos veiklūs nariai ponai Deringiai paaukojo naują ir moderišką elektrinį šaldytuvą (refrigerator), kuris bus šios šventės proga išleistas laimėjimui. Knygelės jau išsiuntinėtos platinti. Vienas bilietelis kaštuoja 10 centų. Vietos menininkai ir parapijos choras rengia programą. Be to, ta proga bus pagerbti visi kolonijos Kazimierai, bus vaikučių Pirmoji Komunija, ir ponai Morkai, dideli parapijos rėmėjai, švęs savo auksinį moterystės jubiliejų. Visas šventės pelnas eis naujosios bažnyčios statybai.

— Beveik visos kat. organizacijos spėjo išsirinkti naujas valdybas 1950 metams. Šv. Vardo draugijai vadovauja B. Bartkus, vyčiams - P. Barkauskas, Moterų Sąjungai - O. Dovydonienė, parapijos chorui - Step. Deringis, ateitininkams - J. Vitėnas, Kat. Susivienijimui - O. Vilkienė, o Kat. Federacija valdybą netrukus išrinks.

— Prie mūsų parapijos bažnyčios netrukus pradės veikti spaudos kioskas, kuris bus atdaras kiekvieną sekmadienį ir šventadienį. Čia bus galima pirkti laikraščių, knygų, maldaknygių, devocionalų ir k. Kioską ves Vacius Prižgintas. Jo adresas: 2704 St. George Str., Los Angeles 27, Calif. Telefonas: OL 4660.

— 1950 metais yra numatomi tokie šv. Kazimiero parapijos parengimai:

Kovo 5 d. šv. Kazimiero, parapijos globėjo, šventė. Pamaldos, banketas, koncertas.

Gegužės 14 d. Motinos Dienos minėjimas. Pamaldos ir programa.

Liepos 2 d. parapijos įsikūrimo 9-sios metinės. Pamaldos ir programa.

Liepos 30 d. piknikas.

Rugpiūčio 27 d. piknikas.
Spalio 1 ir 8 d. bazaras.
Lapkričio 19 d. koncertas.

DP Vokietijoj vežami į uostą plaukti į Ameriką / DP in Germany who are taken to the port to sail to USA
PR. URBUČIO NUOTR.

LOS ANGELES ALT SK.

Sausio 28 d. įvykusiame susirinkime nutarta Vasario 16-sios minėjimą daryti vasario 18 d. Patriotic Hall (1816 South Figueroa) iškilmingu aktu bei koncertu, o vasario 19 d. specialiomis pamaldomis šv. Kazimiero bažnyčioj (2704 St. George St. Visi Los Angeles lietuviai yra kviečiami pamėjime dalyvauti. Įėjimas nemokamas. A.S.

Lietuviai tremtiniai kuriasi Amerikoj - inž. K. Daugėla ūky / Lithuanian refugees establishing themselves in the US - engineer K. Daugėla on a farm.

Pikietuotas komunistu parengimas

Sausio 22 d. Los Angeles miesto lielietuviai komunistai, prisidengę nekaltu vardu " Lietuvių darbininkų literatūros draugija", buvo suruošę susirinkimą, kuriame norėjo priimti rezoliuciją, kad Amerikos valdžia neišsiųstų jų bendraminčio Andriulio į jų garbinamą šalį. Į šį susirinkimą tegalėjo įeiti tik komunistai, o kitiems nebuvo leista. Todel tie, kurie nebuvo įleisti arba nenorėjo įeiti į komunistų mitingą, rinkosi prie namo, o susidarius jų didesniam buriui, jie pradėjo pikietuoti su atsineštais plakatais. Pikietavimas vyko gražioje formoje. Tiktai kai kurie kumunistėliai, galvas iškišę iš salės, kėlė nejaukų trukšmą.

Pikietavimo pabaigoje buvo pasakyta prakalbėlė ir priimta atitinkamą rezoliuciją, kurią pasiršyti susirinkusieji išrinko komisiją.

Aplinkiniai gyventojai ir praeiviai ypatingai kreipė dėmesį į pikietininkų plakatus. *Dalyvavęs*

Naujoji Illinois-Indiana Lietuvos Vycių apskričio valdyba su centro pirm. J. L. Juozaičiu ir prel B. Urba.
Officers of the Knights of Lithuania Illinois-Indiana District.

FLORIDOJE 300 LIETUVIU SEIMU

A. D. Kaulakis, mūsų bičiulis Miami, Floridoj, mums rašo:

" Jūs prašote, kad jums šį tą parašyčiau apie Miami lietuvių veikimą. Kol kas čia mažai nuveikta ir mažai veikiama. Nors lietuvių yra apie 300 šeimų, bet didžiuma jų yra "kerenskiniai" ir tai pat šiek tiek raudonųjų "rakalių", kurie šaukiasi esą geri Amerikos patriotai, kol to jų patriotiškumo nereikia parodyti. Išprususių lietuvių yra labai mažai, bet ir tie veikti neprisiruošia ir laukia, kad kas kitas pradėtų. Dabar jau laikas organizuoti lietuvių parapiją. Yra tam pritariančių, bet niekas nepradeda darbo. Šią žiemą pas mane atvažiuoja pora DP, tai gal pagyvinsim kiek lietuvišką veikimą, jei tie DP apsigyvens Miami."

Patsai A. D. Kaulakis Miami gyvena jau treti metai. Čia jis turi 4 akrų gražų sodą ir verčiasi sodininkystę. Jis savo užaugintas mangas, avokadas, greipfruitus ir apelsinus siunčia į įvairias Amerikos vietas.

A. D. Kaulakis yra Miami (4763 Coco Plum Drive, Miami 43, Florida) gražiai įsikuręs: be minėto sodo turi namą iš 12 kambarių ir svečių namą (guesthouse) iš 2 kambarių su virtuvę bei garažu. Vanduo namams šildomas panaudojant saulę pagal įrengtą specialią šildymo sistemą (solar system).

Be to, apie 22 mylias nuo namų, prie Highway 1, važiuojant į Key West, A. D. Kaulakis turi pasistatęs benzino stotį ir valgyklą, kurią yra išnuomavęs kitam.

San Francisco, Calif.

Sausio 15 d. Oaklando, Calif., BALFo skyrius turėjo savo susirinkimą, kuriame buvo tartasi del Vasario 16-sios minėjimo. Tuo reikalu platesnį pranešimą padarė Jasaitis, iš kurio paaiškėjo, kad del trumpo laiko nebeįmanoma gauti salės, ir todel nuo minėjimo reikia atsisakyti. Nutarta balandžio mėn. 22 d .surengti vakarą San Francisce, lenkų salėje, ir sudaryta komisija, kurion įėjo Yelen, Grebliauskas ir Jasaitis.

Susirinkime p. Liesytė pranešė, jog yra gauta žinių, kad į San Francisco atvyks du lietuviai kunigai ir dirbs amerikiečių kat. parapijoj. San Francisco vyskupo numone jie galės aptarnauti ir lietuvių kat. dvasinius reikalus.

A. P.

Atsiusta pamineti

METRAŠTIS 1950, red T. dr. L. Andriekus, O.F.M. Išleido Tėvai Pranciškonai, Kennebunk Port, Maine, 222 psl., didelio formato, kaina 2.50 dol.

"AMERIKOS" KALENDORIUS 1950 metams, red. dr. A. Šerkšnas. Išleido "Amerika", 112 ps.

J. Padaubietis, TELŠIŲ KANKINIAI. Išleido "Lietuvių Žinios", Pittsburgh, Pa., 1949 m., 100 psl.

Žinomoji Chicagos " Ateities" šokėjų grupė / "Ateitis" Lithuanian folk dancers in Chicago, Ill.

"Lithuanian Days" Is Born

With this first printing of the "Lithuanian Days" magazine the "California Lithuanian" becomes a thing of the past. A new magazine with wider circulation and more popular appeal takes its place.

The rapid internationalization or California and the swelling number of Lithuanians entering the United States from Germany have narrowed the effect and over-all appeal of regional publications like the "California Lithuanian".

Wishing to keep apace of the times, the editors have reorganized, restaffed, and redirected the old "California Lithuanian" into a brand new and different publication designed to cover Lithuanian activities the world over. Henceforward special coverage will be given to contemporary Lithuanian affairs here in the United States and abroad. Space will be given to reports and articles on art, literature, music, politics, social events, and general news items dealing with Lithuanian personalities and Lithuanian life everywhere.

This is the cosmopolitan aim of "Lithuanian Days".

In order to achieve this aim the editors look to full co-operation from their writers, readers, and backers. Writers and journalists are especially needed to submit articles on a variety of subjects having to do with Lithuania or Lithuanians, in either the English or Lithuanian languages. Readers are encouraged to send in news items and to enlist new subscribers. Backers who would lend a hand to set "Lithuanian Days" on a permanent footing, are asked to communicate with the editors.

With enthusiastic help and cooperation there is no reason why "Lithuanian Days" can't become the leading spokesman for the Lithuanian people. Let's make a Lithuanian "Life" out of "Lithuanian Days".

THE EDITORS

Keliaujančios kopos Baltijos pajūry / Traveling sand dunes on the Baltic sea shore

Keep Lithuania's Name Alive

Knights of Lithuania, a nationwide patriotic organization composed of thinking Lithuanian youth, has contributed a great deal to the defense and preservation of Lithuanian ideals in the United States. It is one of the oldest Lithuanian-American organizations and has for years actively worked for the betterment of the Lithuanian nation and people.

The program of the Knights of Lithuania is clearly defined in this statement of its Lithuanian Affairs special Committee:

"At the time the grasping paws of the red Russian bear snatched away all the freedoms of Lithuania and the other two Baltic States, Ambassador Biddle was asked how could the Freedom of Lithuania be regained again. He advised that the *name of Lithuania be kept alive.* Only by bringing the sad plight of that small nation and her people to the attention of the other nations, could peace and freedom be gained again.

"That is just what Lithuanian Affairs Committee of the Knights of Lithuania is doing. It is an important undertaking that should expand. It keeps the name and activity of the Lithuanian people and the nation alive and fighting in its struggle for survival. It condemns the terrible atrocities of the cruel red monster and appeals to the circular press to write and bring to the attention of the public these murderous injustice."

Therefore the Committee on Lithuanian Affairs watches newspapers and magazines for any mention of Lithuania or Lithuanian name, notes any mention of Lithuania or the Lithuanian name over radio, at lectures or anywhere, writes letters of praise and gratitude to those who write or speak favorably of Lithuania and her people, writes letters of protest and explanation to those who write or speak unfavorably of Lithuania and her people; thanks Editors of newspapers or magazines for publishing anything favoring the Lithuanian cause; protests to Editors who publish matter not favorable to the Lithuanian cause; urges writers and speakers to write or speak about the cause of Lithuania; interests young Lithuanians in the work of the Committee.

Lithuanian Art Exhibit

A Lithuanian Art Exhibit organized by the Lithuanian-American functionary Anthony Olis was recently held in New York's Hall of Science.

The work shown consisted of sculpture, wood-carvings, paintings, and representative pieces of folk handicraft. Thirty-two artists, all former DPs, were represented, among them the most typical *Vytautas Košuba, Vytautas Kasiulis, Vytautas Jonynas.*

V. Košuba is already known to the Lithuanian-American public by his sculpture of Vytautas the Great which was exhibited in the Lithuanian pavilion at the World's Fair. Among his other works are a bass-relief carved out of wood, called "Mother";and wood cuts of St. Veronika and Egle, Queen of the Serpents.

V. Kasiulis is a well-known painter who distinguished himself in pre-war Lithuania. His oils of "An Artist's Family" and "A Lithuanian Girl' are famous.

V. Jonynas is the creator of a series of German stamps designs. In the medium of the wood-cut he is an unexcelled master.

The exhibit was a success and a step toward familiarizing Americans with Lithuanian art and Lithuanian problems.

A. GALDIKAS — Kaimo kapinaitės / Village cemetery

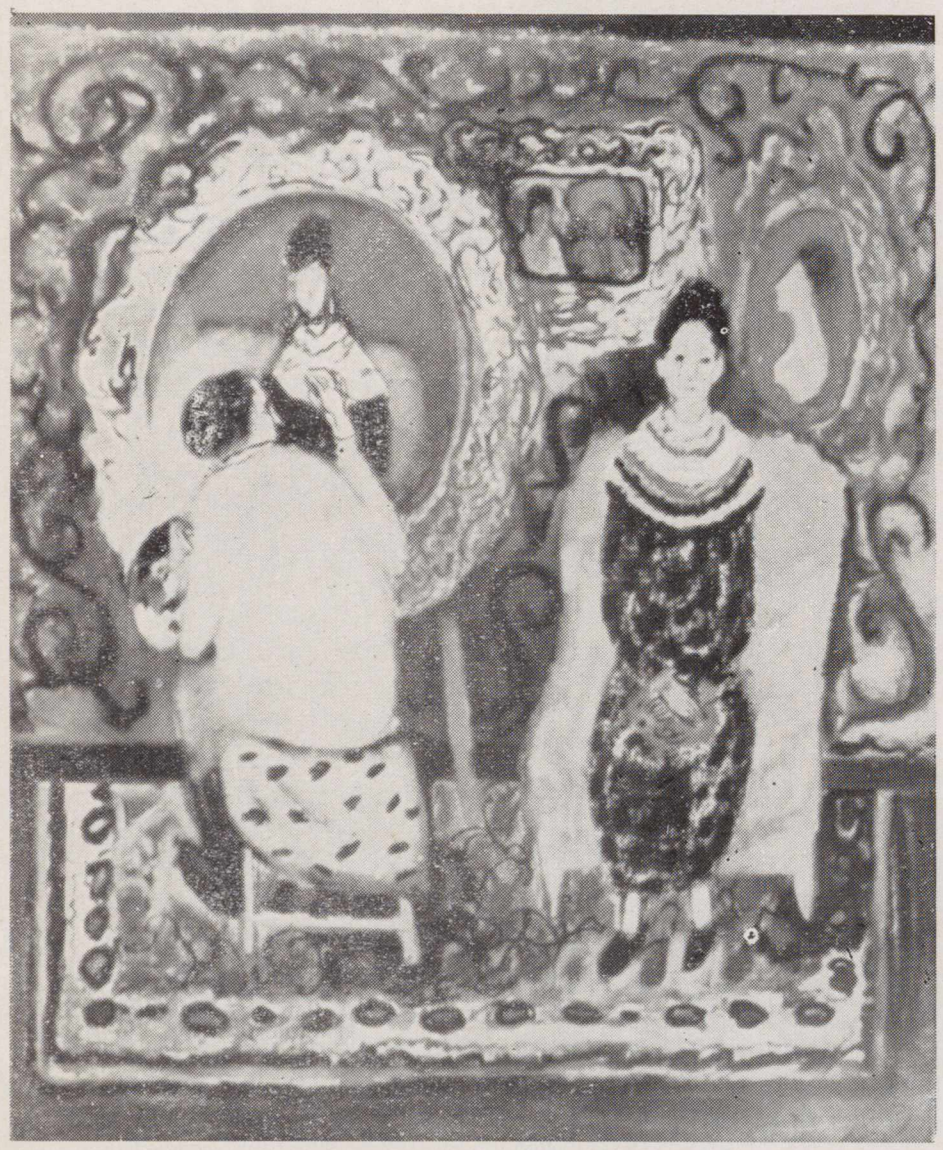

V. KASIULIS — Dailininkas prie portreto / An artist painting a portrait

THE LITHUANIAN THEATER IN CHICAGO

Two Lithuanian theatre groups have installed themselves in Chicago. One is the 'Atžalynas" group, originally from the DP camps in Germany; the other is a group organized on the spot in Chicago.

The "Atžalynas" dramatists came from Hanau, where they had a four-year start under very difficult circumstances. Their first presentation in Chicago was a play by V. Adomėnas, entitled "Strange Feathers."

"The Lithuanian Theatre", which was born last year in Chicago, made its debut with a staging of J. Grušas' "Father."

Both dramatic groups have proved themselves capable actors and energetic recreators of Lithuanian drama.

LITHUANIANS FLEE INTO POLAND

Polish militia and frontier guards have been beating the area for numbers of Lithuanians who have broken through Soviet border barricades and are in hiding in Poland.

Many of these Lithuanians have lost their lives in the attempt to reach the forests south of Lyda and thence to Western Europe.

Despite increasing vigilance and preventative measures taken by Soviets and Polish police, a number of Lithuanians have succeeded in making good their escape.

The Lithuanians tell of deportations and kolchoz reorganization in Lithuania. Persons of middle adult years are liquidated as "capitalists" and "reactionaries", as they are considered beyond the age of indoctrination. In the schools the Russian language is obligatory and "official". Fear and desperation are constant with the Lithuanian people. Only a faint hope of war and a patriotic devotion to their country keeps them from committing suicide.

DR. GRINIUS' LETTER TO TRYGVE LIE.

In a letter to Mr. Trygve Lie, Secretary General of the United Nations, Dr. Kazys Grinius, former President of the Lithuanian Republic, requested that the United Nations take action in preventing further Soviet terrorization and deportations in Lithuania and other Baltic States. In view of the wholesale slaughter and inhuman practices being perpetrated by the Soviets in Lithuania, Dr. Grinius requested that these crimes "be given consideration immediately, and that a United Nations Commission be appointed to investigate the crime of genocide being committed by the Soviet Union in Lithuania and the other Baltic States; to take all possible steps to halt the persecution of the innocent Lithuanian people and to restore the freedom of Lithuania."

K. KOŠUBA Kristopas / Christopher

All free men will agree that Lithuania had and has every reason to be a free nation. What nation under God lacks that right? True, she had been robbed of her freedom before 1940. From 1795 to 1914 she was subjugated and persecuted by Czarrist Russia. From 1914 to 1918 *she was occupied and despoiled and* 320,000 *of her people extermined by Nazi Germany. But these injustices in no way justified her enslavement by Soviet Russia since 1940. There is no legitime precedent for depriving a people of their human rights. A nation may lose a war but people never lose their right to life, liberty and the pursuit of happiness."*

(His Excellency Bishop Joseph J. Flannery's Sermon, delivered in St. Patrick's Cathedral, New York, N.N. on Nov. 6, 1949)

KRYŽIAI

A Fragment from the famous novel by Vincas Ramonas, translated from the Lithuanian by Milton Stark.

"I didn't say they weren't yours, but you'll not hand them out to any longskirts. You go to church - go, since there's no stopping you, but... mind you... in a word, I tell you... Under a glass he'll put it, the liar! It's long since been rumpled up in bed with some hussy. Let's face it."

"Go on, go on, you scatterbrain."

"As for brains, I can even spare you some. Where's my daughter? Wasn't it because of you that she ended up in the convent?"

"And thank God she did; at least I have that much to be grateful for in this vale of tears. So what if she had married and gotten a cross like you?"

"Your cross, am I? Maybe it's because I tried to teach the girl something - only I didn't have the time . But you pounded every kind of God into Molly's head... then in high school all kinds of Ateitininkai,* all kinds of priests, the whole black army, all reaction... So we have our saint. It's a lucky thing, after all, that my son grew up with all his wits. That's my one happiness. You can be happy over your saint. But who's to say what sort of a saint she is? There was Mary Magdelene, Mary of Egypt, and our Molly, I suppose, is Common Molly, or something, seeing she's from Common Village.** It's plain she belongs to all... common... to all the priests."

"Man, you beast, you beast!" cries Mrs. Kreivenas, shaking her head in despair. "In front of strangers yet..."

"Well, what do I have to hide now? Do you think that other people are as stupid as you? Do you think that priests are some other kind of people? Do you think that they have wine and water in their veins instead of blood? Why smooth it over! I don't curse the priests because they go with girls. No, you can't do anything about that - that's blood! You can't condemn them for that. I curse them because they're hypocrites. That's what. That's why they're disgusting to me. My daughter would have been better off to throw in with soldiers."

"Oh, what keeps the lightning from striking this house!"

"You're in this house - the blessed mother of a saint - that's why God stays His hand full of thunderbolts. Lightning! What do you thing the lightning rods are for? What's science for? man's brains? I suppose you're going to start spouting off about how God watches over everything everywhere?"

"Wait, wait. Just you wait. Now you don't need God, you don't need the Church, you turn away when you meet a priest, but wait. When your feet start knocking against the furniture, when you start dreaming at night about graves - never fear - you'll call for God. There were lots like that."

"You won't live to see the day."

"You'll be crossing yourself, at that, except you probably won't be able to lift your hand anymore."

"Not unless I were locked up in a crazy house. If it did happen, then it would be better that I couldn't lift my hand" - concludes Kreivenas, slamming the door behind him.

There is silence in the house for a moment. When the clatter of wheels can no longer be heard, the hired man sighs:

"He's a fierce man, yours is."

Mrs. Kreivenas passes it off with a motion of her hand.

"Doesn't believe in God... you can't tell... Myself, I'm not one for... to run to church. But sometimes, you know, a man stops to think - well, that here's a bug, an ant, let's say...What's an ant? you'd think. Yet it walks, carries, builds. And head - why, there's nothing to it! But it sure knows what's to be done. Or take a bird, a swallow. When it's cold she's up and gone. Flown off. You'd think someone told her: 'Go ahead,' let's say, 'take to the air before winter gets here.' And in the spring she's back again. How are you going to explain that? Where'd she learn? Something has to be there, we're just too ignorant to understand. When you look at a bug - here, a stalk of rye, when it sprouts, grows, blooms, and then ripens,

* A Catholic youth organization. - Trans.

** A low pun on the similarity between the words **bendroji**, meaning "common" and **Bendruciu(-iai)**, the name of the village. - Trans.

**A low pun on the similarity between the words *bendroji,* meaning "common", and *Bendruciu(-iai),* the name of the village. - Trans.

then you feel, aunt, that God's hand is everywhere, and you can't get around that. Or here, take a potato. What's a potato? you'd think. Just an ordinary thing. A hundredweight for three litai, last year it was four - but for very good ones! Just an ordinary thing, I'm saying, but people think their heads' off, always trying to think up some kind of potatoes we've never had before. But where did the first potato come from, eh? Aha, that's it, let's say, that...here..." breaks off the hired man, holding his hand aloft and gesturing in the air.

The hired man goes out. Mrs. Kreivenas finishes eating alone, then she takes a prayer book and sits down under the window in the sunlight. She crosses herself slowly, lifting her eyes heavenward, and after kissing a gold cross stamped on the cover of the prayer book, she begins to pray. A golden garland of sunbeams illuminates her graying head. She nods as she prays, rocking the prayer book in her withered hands.

She is thin, her face is gaunt, her lips are narrow, bloodless. Everything about her seems as though she has risen from the sick bed. Her dark-brown eyes look around submissively and prayerfully, they look at Petrone, at the cat, at a cockroach running across the floor.

* * *

Getting into the wagon, Kreivenas lashes the horse hard and flies out of the yard, but outside the gate he reins him in.

"You can run all you want on the highroad," Kreivenas directs the horse. "It'll be tiresome enough for you by the time those twenty-five kilometers are gone."

The fields are checkered black and white with patches of snow here and there. It is not much of a winter. Kreivenas finds himself having to knock about on wheels at Christmas-time.

To reach the highroad it is necessary to go through the Gruztas' yard. Kreivenas has a road through his own property to the highroad, but it is almost two kilometers farther. That is not all: a stream has to be crossed, which in the spring and fall overflows its banks and turns into such a bog that one team of horses cannot pull it; two teams have to be used. This is punishing horses and breaking wagons for nothing. Whether he wants to or not, Kreivenas has to ask this Dzukas* for permission to pass through his yard.

Kreivenas wonders who in blazes brought him here all the way from Lake Zuvintas. He bought himself a farm here years ago and still hasn't learned to speak decently. Not that he hasn't learned some - he's learned enough - but when he talks he'll let fall something like: *darytau, sesuva, niekocia.*** A regular *niekocia!* He shuffles around with a rosary in his hand, but he hasn't the eyes to see that his barn roof is leaky. If he'd cut down that oak branch hanging over the thatch he wouldn't have to be fixing it all the time.

"Didn't I tell him? I told him. All he did was crane his head, grumble something, and you couldn't tell whether he meant to cut it down or not. So he left it. He was sorry, he said, for the tree. What a sheep! *Niekocia!* Here, horse, where do you think you're turning, into the ditch? I'll show you! - True, he has no debts, but he hasn't made any progress either. To think that you have to bend down to somebody like that, to ask him to let you go through his yard. He lets you all right, you don't have to ask him, but... All the same, why give him the satisfaction? You just drive along - no thanks and no truck with somebody like that. Why couldn't he have roofed his barn with shingles? I had a hard enough time convincing him to tile the house. Isn't it fine? I talked him into covering the storehouse with tin-plate. Plate it he did, then the pastor came around for donations to remodel the church.. Here the sheep wanted to make a contribution, but all his money was layed out pretty as a picture on the storehouse. Ha, didn't we have the laugh, horse! He sold a cow. He stuffed the whole cow, stuffed it right into the church, but the roof is there anyway. But the barn roof! Oh... You did hit it right by painting the garden fence, and you built a shrine in the corner of the orchard. All that is nice, very nice - no argument - but the barn is still covered with a straw roof. But the shrine! There it stands like a cheesebox on a bean pole."

---

*A name given to residents of Dzūkija, a district in Southern Lithuania, where a peculiar dialect is spoken. - Trans.

**These words are in the Dzūkija dialect. They are correctly pronounced: *darytčiau* (I would do), *sesuo* (sister), *niekočia* (nothing here). Trans.

Looking Around California

with PETER BOGIN

Palm Springs and Coachella Valley

One hundred and ten miles south-east of Los Angeles lies the world-famous resort of Palm Springs. Situated as it is in the desert and sheltered by high mountains, it has semi-tropical climate, very hot and dry through summer and sunny and warm during winter - with exceptions. What I mean by exceptions is that while sunny weather predominates, there are days that are overcast and cold. Nights during the winter are generally cold, with temperature sometimes dropping below freezing. As the summers are too hot for real comfort (unless you are a desert rat, as some of the old-timers are called) and winter days are sunny and pleasant, Palms Springs is essentially a winter resort. The winter season opens on Oct. 15. (Here are some temperature readings for readers who like figures: Average maximum temperature: Oct. 89.2 Nov. 78.3, Dec. 68.4, Jan. 69.2, Feb. 74.6; average minimum temperature for the same months: 58.6, 50.0, 44.5, 42.0, 47.2)

The present resort got started about sixty years ago. In 1853 a U.S. Government survey party discovered the mineral springs and the pool.

In 1908 The Desert Inn was opened by Mrs. Nellie Coffman and her son. A school was built several years later. In 1927 modern gas, electricity and water were introduced; and from that time on the growth of luxurious new hotels and courts was rapid and continued so until the beginning of the Second World War halted all construction, and Palm Springs became an Army base for training in desert warfare.

Only one block from the main Palm Springs thoroughfare, the swanky Palm Canyon Drive, the Indian Reservation begins, which is quite a contrast to the well-to-do part of town. Here the streets are unpaved and dusty, there are many shacks, and most of the houses are old and have been built without restrictions. Here the poorer population of Palm Springs lives, the Indians, the Mexicans and the Negroes. Although this land is worth thousands of dollars, it cannot be sold, as it belongs to the Indians. Plans are in the offing to pave the streets. At present Palm Springs has a population of 15,000 during the winter season, but a much smaller one during the summer.

As I mentioned before, on the west side of Palm Springs rise high mountains, tallest of which, the San Jacinto (pronounced San Hasinto), towers 10,000 feet above the floor of the valley. In the winter these mountains are covered with snow and it takes but a fairly short drive to get into the snow country, where one can enjoy skiing, tobogganing and other winter sports.

To the east of Palm Springs opens the vista of a wide desert valley, sparsely covered with mesquite bush, tumbleweeds and other prickly desert vegetation. Lizards, snakes, including the sidewinder, a variety of rattlesnake so called because of the way it moves - ground squirrels and gophers inhabit these sandy wastes.

Of special interest to visitors in Palm Springs are the several canyons located nearby. The most beautiful and best known is Palm Canyon.

It is located on the Indian Reservation and a toll is charged by the Indians when entering. It has been pictured in many magazines, newspapers and the movies. The canyon is noted for its rugged, savage-like beauty.

Andreas Canyon, also located on the Agua Caliente Indian Reservation, is noted for remnants of ancient Indian campsites in the form of grinding holes in the rock and fire-blackened caves under tiled granite slabs.

Among the notables who have homes in Palm Springs are the following from the film colony: Bob Hope, Frank Sinatra, Carol Nash (radio's "Luigi"), Charles Farrell , Al Jolson, and others. Also one of our Lithuanians lives in Palm Springs. He is Father Klumbis. (Father Columbus, as he is known here.) He is the pastor of Our Lady of Guadelupe Catholic Church, which is located on the Indian Reservation and is easily found. To him and to several volunteers from the parish goes the credit of erecting a modern church on the rubble of an old adobe one ruined by an earthquake. The church is not quite finished as yet, but it's going along nicely; and one is surprised to see how fast it's progressing, taking into consideration that all materials and labor are donated. The main dynamo behind this work is Father Klumbis, who is well liked by his parishoners, although he's been there only a year. Father Klumbis was a prisoner in Nazi and Soviet concentration camps, where his health was seriously undermined. Now he's recovered, having spent some time in an American sanatarium.

Not far from the church, on the Indian Reservation, is located the spring that gave its name to Palm Springs.

The Indians living in Palm Springs belong to the Pass Cahuilla tribe and are also known as the Agua Caliente band. Their total number is 73. The Indians living east of Palm Springs, towards Indio, are known as the Desert Cahuillas. The Cahuillas belong to the Shoshonian linguistic group which includes many of the tribes of the West and Southwest.

On your visit to Palm Springs one of the interesting spots to visit is the Palm Springs Desert Museum. Here you may see live desert rattlesnakes, collections of minerals, handicraft of local Indians, watch a movie in the evening and see other interesting things. Admission is free.

Of the recreational activities in Palm Springs Chuck Wagon and Hayrides are most interesting. Swimming, tennis, horseback riding and hiking are also enjoyed by many vacationers.

Palm Desert with the Raiders close to Indio, Calif. / Palm Desert stovyklautojai netoli Indio, Calif.

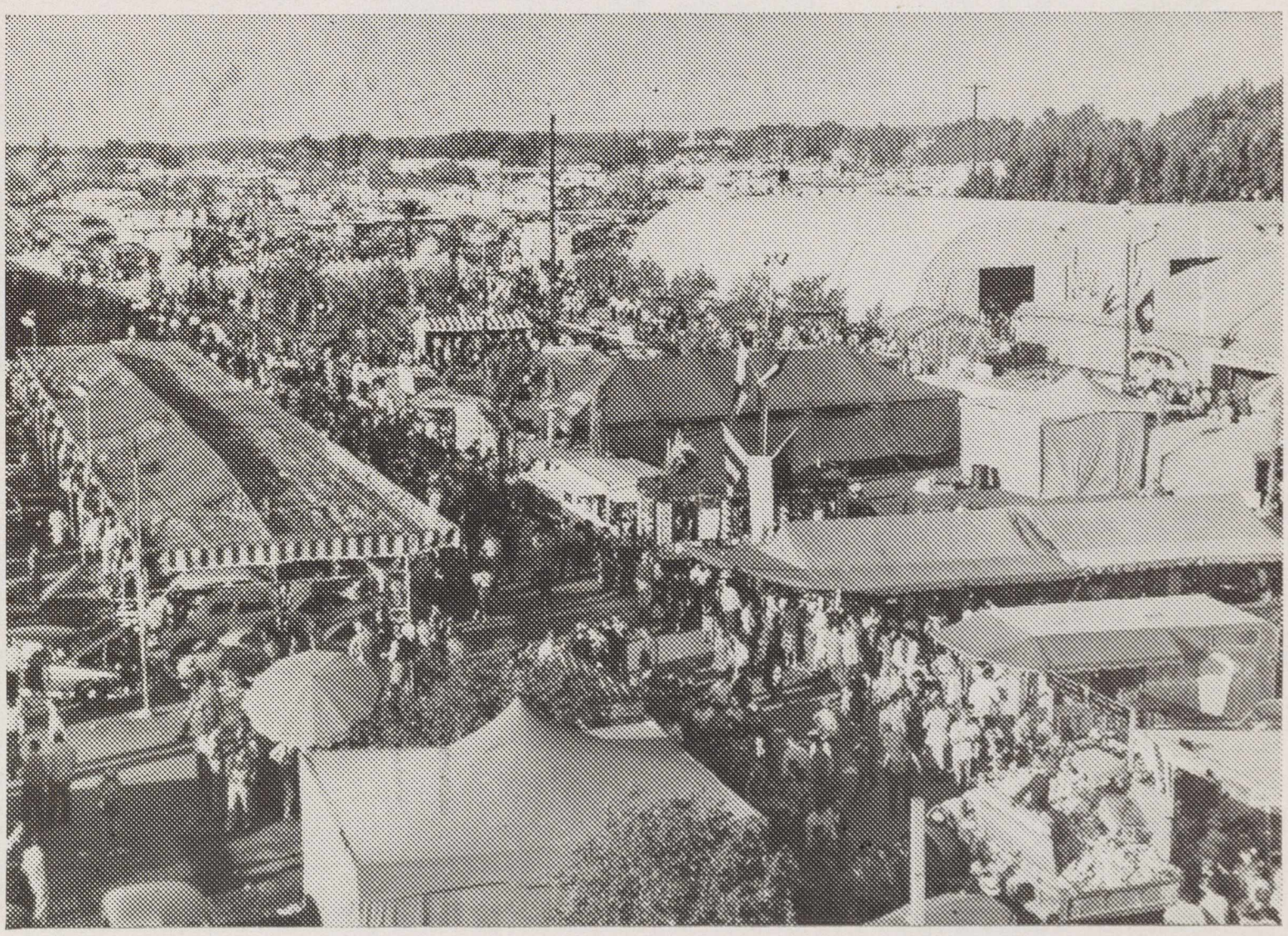

General view of the Fair in Indio, Calif.

LOS ANGELES K OF L'ERS

Council No.133 began the year 1950 with a New Year's Eve Party at the home of one of our correspondents, Ed Bartkus.

The members wish to thank Father Kučinskas for the refreshments served after our Jan. 10th meeting.

It was decided to play bingo after the Febr. 14th meeting, which will be held at the home of the past financial secretary - 1530 5th Ave. Rev. Kučinskas promised to show movies of St. Casimir's Church, Msrg. Maciejauskas 50th anniversary as a priest, and a few other interesting features. In view of the many items scheduled for that evening, the meeting will consist of reading of the minutes, with the entire evening kept open for the movies, and bingo. We hope this type of meeting will help stimulate our monthly gatherings, and increase the members attendance. Frank Gilbert promised to be on hand to teach those not interested in bingo how to play Canasta.

Members discussed a motion by Peter Kupraitis to invite some outside person, such as a member of Tidings, to give a talk on the Holy Year 1950.

This Council wishes to extend its warmest welcome to two of our newest members, Joe, and, Marcella Petrauskas. There is talk that Miss Petrauskas will be a Mrs. soon.

It seems we have a pair of real live wire correspondents this year. Paul Fisankis and Ed Bartkus. Paul was a member of our Dayton council, so he will be a valuable addition.

MISCELANEOUS

LITHUANIANS INVADE VILNO

Advancing under the cover darkness a detachment of intrepid Lithuanians successfully entered Wilno last New Year's Eve, meeting with no resistance whatever; on the contrary, they were cordially welcomed by Mr. Leonidas Ossetynski, charge d'affaires, and host of the evening. The Wilno, you see, is a Polish restaurant located at 28471 Ventura Blvd., in Agoura, Calif. - 27 miles distant from Hollywood.

A despatch just received states that the Lithuanians were Mr. and Mrs. Pamataitis and daughter, Mr. and Mrs. John Vidžiunas, and Mr. Milton Stark, one of the editors of *The Lithuanian Days* (formerly *The California Lithuanian*).

Among the notables attending the festivities at the Wilno were: Loda Halama, Polish prima ballerina; Kyra Vayn, English singing star; Lebedev, Yugoslav tenor; R. Gantkowski, movie producer; J. Podoski, former director of all Polish Information Centers in the U.S., and Phil Warren, movie actor.

BRUNETTE POSEUR CLAIMS LITHUANIAN TITLE

Los Angeles, Calif. A trubulent brunette by the name of Mrs. Rella Fowler, recently envolved in Suuset Strip escapade, claims she is the Countess Orgrabyszewski (!) of Lithuania. After pulling a fistful of hair from the head of another female over the graces of a millionaire playboy, Mrs. Fowler told reporters she was a bonafide Lithuanian countess. This is extremely doubtful, as the Lithuanian nobility are defunct and no such name was ever heard of in Lithuania. Anyway, Mrs. Fowler chose to remain incommunicado when asked by our editor point blank whether she was a countess.

LITHUANIAN MRS. ROCKEFELLER NOW A CHARMING EX

Going the way of all playgirl flesh, Ievutė Paulekiutė, Lithuanian wife of Mr. Rockefeller, millionaire, has seperated from her husband after a protracted one-year marriage. The blond beauty will now dedicate her life to the humanitarian ideal of tending to her manchild. Mrs. Rockfeller is the daughter of Lithuanian immigrant parents.

A BIBLE FOR STALIN

A former DP, Mrs. Gražina Šimkus, now a resident of Chicago, sent a bible to Joseph Stalin on the occasion of his 70th birthday.

The Chicago "Herald" printed an article on Mrs. Šimkus and related the sufferings of Lithuania under the Soviet regime Photographs of Mrs. Šimkus and Stalin were also featured.

Palm Dates of Cochella Valley / Datulinės palmės Coachella Valley

'LITHUANIAN DAYS' IS THE BEST ILLUSTRATED LITHUANIAN MAGAZINE.

LOS ANGELES LIETUVIU DRAUGIJOS

AMERIKOS LIETUVIU TARYBOS
Los Angeles Skyrius

Stasys RAŠTIKIS, pirm.
1728¼ N. Western Ave., GR 5-2387
Petras ŽILINSKAS, vicepirm.
174 S. Union Pl. VA 8837
Antanas SKIRIUS, sekr.
1652 Sixth Ave., RE 8-203
Adėlė DERINGIENĖ, ižd.
226½ S. Alexandia Ave., DU 44329

AMERIKOS LIETUVIU PILIECIU KLUBAS

Joe MILLER, pirm.
348 S. Arizona Ave., AN 4043
Wm. ARCHIS, vicepirm.
2874 Leeward Ave. DU 96933
M. J. AFTUKAS, prot. rašt.
2111 Wollan St.
Mag. STEPONAVIČIENĖ, fin. sekr.
4109 Huron Ave., Culver City, VE 88137
C. KIRILAUSKAS, ižd.
1427 S. Bonnie Brae

LABDAROS IR KULTUROS KLUBAS

M. J. AFTUKAS, pirm.
2111 Wollan St. CA 11040
Jozefina SEVERINIENĖ, vicepirm.
6124 W. 76th St.
Ign. ŠEŠPLAUKIS, sekr.
1042 W. Washington Blv.
V. TRUMPA, sekr. pad.
306 Clay St.
Mag. STEPONAVIČIENĖ, ižd.
4104 Huron Ave., Culver City
L. LAŠAS, fin. sekr.
932 S. Burlington Ave.

KNIGHTS OF LITHUANIA
Council 133

Pres. Peter BARKAUSKAS
1532 Fifth Ave.
Vice Pres. Jake MARBACK
1861 So. Orange Dr.
Sec. Stella BIRBAL
2511 W. 15th St.
Correspondents:
Paul LISAUSKIS, Michael JAKUTIS
Treas. & Fin. Sec. Helen VARKALIS
1861 So. Orange Dr.
Trustees:
Eduard BARTKUS, Lucille GILBERT
Michael JAKUTIS
Sergeants at Arms:
George BARKAUSKAS, Frank GILBERT

VYRU IR MOTERU TAUTISKAS PASALPINIS KLUBAS

A. J. JANUŠAUSKAS, pirm.
4632 S. Pickford St. WA 4676
Paul MAGELO, vicepirm.
2325 Ocean View Ave. FE 7042
R. JANUŠAUSKIENĖ, sekr.
4632 S. Pickford Ave. WA 4676
P. BALTRAN, fin. sekr.
621 E. 97th St.
V. RATKUS, ižd.
5123 Hartwick St.
Susirinkimai daromi kiekvieno mėnesio pirmą trečiadienį Lenkų salėje, 843 S. Bonnie Brae Ave.

Skaitykite ir platinkite
'Lietuviu Dienas'

LIETUVIŲ SPAUDOS CENTRAS AMERIKOJE platina visas knygų naujienas, o taip pat ir senesnius leidinius. Knygų biuleteniai siunčiami nemokamai. Adresas: GABIJA, 412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N.Y.

TURISTŲ DĖMESIUI. — Atvykusius į Los Angeles ir norinčius pamatyti miesto žymesniąsias ir gražiąsias vietas, prienama kaina automobiliu apvežios ir aprodys

ANTANINA CVIRKIENĖ
2208 4th Ave., Los Angeles, Calif. Telefonas - REpublic 2-5037

FRANK RACKUS
Licensed Real - Estate Broker
Sales Exchanges Homes Income Properties
759 North Virgil Los Angeles, 27
Phones: Office-NOrmandy 2-9803, Res.-Citrus 3-8419

INSURANCE COSTS TOO HIGH?
Then Contact
WILLIAM W. SKETRES
Automobile & Truck Workmen's Compensation
Fire [House, Furniture & Merkantile]
Health & Accident
Comprehensive Liability [Personal & Business]
Hospitalization
3221 Sherbourne Dr. Los Angeles 34, Calif.

VALUSKIS THEATRES
BUENA PARK, CALIF.
and
2252 E. Segundo Blvd.
WILLOWBROOK, CALIF.
Tel. Nemark 1-5044

J. J. BAKUS & JOE BULAT
LITHUANIAN REAL ESTATE BROKERS
Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service
4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.
Office: AXminster 7900 Res.: PLeasant 6590

LITHUANIAN REALTY CO.
Real Estate — Loans & Insurance
Chas. Luksis, Manager
710 N. Van Ness Hollywood

ATLAS PAINT & WALL PAPER STORES
ATLAS - DUTCH BOY - DU PONT PRODUCTS - WINDOW SHADES - GLASS - LINOLEUM - FLOOR SANDERS FOR RENT - WATER HEATERS - ASPHALT & RUBBERTILE
C. J. Winnaman
2526 W. Washington Blvd., Los Angeles 16, PA. 3151
11014 South Main Street, Los Angeles 3, PL. 5-0757
9740 Washington Blvd., Culver City

2316

VIENINTELIS IR DIDZIAUSIAS

LIETUVIU KATALIKU DIENRASTIS PASAULY

DRAUGAS

SKAITYKITE JI IR PLATINKITE

2334 So. Oakley Ave., CHICAGO 8, Ill.

Prenumeratos kaina:

CHICAGOJ – $8.00, kitur JAV – $7.00

UZSIENY – $.10.00

NOREDAMI BUTI INFORMUOTI

apie pasaulio ivykius ir

Amerikos bei Kanados lietuviu gyvenima

S K A I T Y K I T E

DARBININKA

iseinanti du kartus per savaite

PRENUMERATOS KAINA:

Amerikoje – $5.00, uzsieny – $5.50

ADRESAS: 366 Broadway, S. Boston 27, Mass. USA

Neleiskime uzgesti

LIETUVIU KULTUROS ZIBURIAMS!

KULTŪROS ŽURNALO

AIDU

platinimo vajus

SAUSIO, VASARIO IR KOVO MĖNESIAIS

Kas sielojasi

lietuviškąja kūryba, krikščioniškai - tautine kultūra, tautos išlikimu ir Lietuvos laisve

Skaito, remia ir platina

VIENITELĮ PASAULIO LIETUVIŲ MOKSLO, LITERATŪROS BEI MENO IR VISUOMENINIO GYVENIMO MĖNESINĮ ŽURNALĄ

A I D U S

AIDUS redaguoja redakcinis kolektyvas, sudarytas iš žymių lietuvių mokslininkų, rašytojų ir kitų kultūrininkų. Vyriausias redaktorius rašytojas *Antanas Vaičiulaitis*

AIDŲ PRENUMERATOS KAINA METAMS: JAV ir Pietų Amerikoje – $5.00, Kanadoje – $5.50 ir kituose kraštuose – $6.00. Atskiras numeris JAV – 50c, kitur – 55c.

AIDŲ PLATINTOJAMS BUS SKIRIAMOS

DOVANOS

Visi į kulturos žurnalo AIDŲ platinimo talką

Tenelieka nė vieno lietuvio, kuris neskaitytų

A I D Ų

Prenumeratas ir aukas siųskite sekančiu adresu:

AIDAI, Kennebunk Port, Maine (USA)